

När ungdomar själva får välja

En studie av Riksidrottsförbundets
Ungdomsinitiativ - från idé till aktivitet

*Karin Redelius
Björn Sandahl
Britta Thedin Jakobsson*

IDROTTSHÖGSKOLAN 2005

NÄR UNGDOMAR SJÄLVA FÅR VÄLJA

EN STUDIE AV RIKSIDROTTSFÖRBUNDETS
UNGDOMSINITIATIV – FRÅN IDÉ TILL
AKTIVITET

Karin Redelius

Björn Sandahl

Britta Thedin Jakobsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

NÅGRA INLEDANDE ORD	5
INTRODUKTION.....	7
”Ungdomsinitiativ – från idé till aktivitet”	7
Bakgrund till utvärderingsarbetet	10
Syftet med studien	11
Disposition, metod och material	12
RESULTAT I – DISTRIKTSFÖRBUNDEN	13
Introduktion	13
Inställning och allmänna erfarenheter	14
Informations- och stödåtgärder från RF.....	18
Arbetet med och marknadsföringen av projektet.....	19
Enkelt och bra – lätt och roligt.....	21
Krångligt och svårt.....	22
Om Ungdomsinitiativet startat i dag.....	23
Sammanfattning	25
RESULTAT II – ANSÖKNINGARNA.....	27
Introduktion	27
Bedömningen av ansökningar.....	28
Projektens mål och innehåll.....	29
Ungdomsinitiativen – några konkreta exempel.....	31
En granskning av ansökningshandlingarna från fem olika distrikt	36
Distrikt A	37
Distrikt B.....	39
Distrikt C	41

Distrikt D.....	43
Distrikt E	45
Sammanfattning	46
RESULTAT III – UNGDOMARNA.....	49
Inledning.....	49
Ungdomarna – en homogen grupp.....	50
Att veta om – en förutsättning för att ta initiativ.....	51
Initiativ av, med och för ungdomar?	52
När ungdomar själva får välja.....	54
Något nytt eller det gamla vanliga?	56
Bäst och sämst med initiativet	58
Sammanfattning.....	59
AVSLUTANDE DISKUSSION	61
Inledning.....	61
Ungdomsinitiativet – succé eller fiasko?	61
Om vikten av att kommunicera på ungdomars vis.....	62
Om vikten av att bli uppmärksammas.....	63
Ungdomarna – en utvald skara.....	64
Jämställdhet, integration och delaktighet – stolta mål.....	65
När ungdomar själva får välja.....	67
REFERENSER.....	71
Litteratur	71
Elektroniska källor.....	71
BILAGA 1	72
BILAGA 2	73

NÅGRA INLEDANDE ORD

I Riksidrottsförbundets verksamhetsinriktning för barn- och ungdomsidrott står bland annat att läsa:

Ungdomars engagemang tas på många håll tillvara på ett bra sätt redan idag, men inte i den utsträckning som skulle behövas. Goda exempel finns inom flera SF och DF, men vi måste inom idrotten bli bättre på både att lära av dessa goda exempel och utveckla verksamheten på ett sätt som ger oss fler goda exempel. Om vi ska lyckas locka än fler ungdomar att såväl idrotta själva som att engagera sig som ledare i föreningar förutsätter det inte minst att vi blir bättre på att på att ta reda på hur olika kategorier av medlemmar i allmänhet och ungdomar i synnerhet vill att idrotten ska utformas och hur de själva vill engagera sig.¹

Det centralt initierade så kallade Ungdomsinitiativet, vilket är en del av PLI-satsningen, är ett projekt för ungdomar, av ungdomar och med ungdomar. Initiativet ligger således väl i linje med ovanstående önskan att bättre ta tillvara ungdomars eget engagemang liksom att öka kunskapen om hur ungdomar vill utforma sin egen idrottsverksamhet – när de själva får välja.

Hur har då arbetet med Ungdomsinitiativet fungerat? Vilka aktiviteter har genomförts? Skapas det något nytt när ungdomar får ”fria händer” eller är det traditionella idrottsaktiviteter som blir följderna? Det är några frågor vi har försökt besvara i denna rapport. Studien ska ses som en erfarenhetsbelysning, där vi valt att rikta fokus mot dels distriktsförbundens arbete, dels innehåll och mål i projektansökningarna, dels ungdomarnas egna erfarenheter. Studien har genomförts mellan september 2004 och februari 2005, vilket innebär att tiden för planering, insamling av data, bearbetning, analys och skrivande har varit begränsad. Trots detta hoppas vi med denna rapport kunna bidra med värdefull kunskap om olika erfarenheter av Ungdomsinitiativet – och inte minst – om villkoren för ungdomars delaktighet i idrottsrörelsen i dag.

---

¹ Riksidrottsförbundets hemsida: <http://www.rf.se/t3.asp?p=52997>

Karin Redelius, fil dr i pedagogik vid Idrottshögskolan, har varit vetenskapligt ansvarig för studien. Övriga medarbetare har varit Björn Sandahl, doktorand i historia vid Idrottshögskolan/Stockholms universitet och Britta Thedin Jakobsson, adjunkt vid Idrottshögskolan.

Idrottshögskolan i Stockholm den 1 mars 2005

Karin Redelius

Björn Sandahl

Britta Thedin Jakobsson

INTRODUKTION

”UNGDOMSINITIATIV – FRÅN IDÉ TILL AKTIVITET”

Har du eller dina kompisar några nya idéer som ni vill prova? Är du trött på samma gamla träningar? Tycker du att det är gubbarna som styr? Sitt inte bara i omklädningsrummet och muttra, utan gör något tillsammans med dina kompisar!

Så presenteras projektet ”Ungdomsinitiativ – från idé till aktivitet” i den ansökningsfolder som tagits fram av Riksidrottsförbundet (RF) i samarbete med SISU Idrottsutbildarna. De tankar som genomsyrar initiativet framträder tydligt i citatet ovan. Syftet med projektet är att ge ungdomar inom främst lokala idrottsföreningar möjlighet att söka stöd för egna idéer. Genom att skapa ett projekt där ungdomar själva söker och erhåller medel för olika aktiviteter på föreningsnivå, var förhoppningen att ungdomarnas egen möjlighet att påverka och ha inflytande över föreningsverksamheten skulle öka.

Ungdomsinitiativet inleddes 2002 och ingår som en del av RF:s och SISU Idrottsutbildarnas samarbete runt “Projekt Lokal Idrottsutveckling” (PLI). PLI är en omfattande och relativt långvarig satsning som tillkom som en följd av ett regeringsbeslut 1998 om särskilda ekonomiska satsningar till idrottsrörelsen ur Allmänna arvsfonden. Stödet var villkorat och skulle användas till att främja föreningsverksamhet med ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Satsningen inleddes 1999 efter det att regeringen beslutat att avsätta totalt 60 miljoner kronor (tjugo miljoner per år) under en treårsperiod. Det uttalade syftet var att stödja förnyelse och utveckling av idrottsverksamhet för de angivna målgrupperna. För att på bästa sätt informera idrottsrörelsen på alla nivåer om de möjligheter som medlen från Allmänna arvsfonden innebar, och för att stimulera föreningar och förbund att ansöka och genomföra olika projekt som utvecklade den lokala idrottsverksamheten, beslöt RF

och SISU Idrottsutbildarna att samverka runt det som alltså kom att benämnas PLI: Projekt Lokal Idrottsutveckling.²

Under de första tre åren som PLI pågick inkom närmare 750 ansökningar från lokala idrottsföreningar och i den utvärdering av projektverksamhet som fått medel ur Allmänna arvsfonden konstaterades:

Det råder inget tvivel om att Arvsfondsprojektets verksamhet har haft betydelse för utvecklingen av svensk idrott. Nya verksamhetsformer har etablerats, idrottsliga aktiviteter har fått nytt och spännande innehåll och idrottsrörelsen har kunnat knyta till sig nya kompetenta ledare och ungdomar med engagemang och vilja att vara delaktiga i den idrottsliga utvecklingsprocessen.³

När så satsningen med medel från Arvsfondens avslutades ansökte Riksidrottsförbundet hos regeringen om att få disponera del av överskottet för AB Svenska Spels värdeautomater. Ansökan beviljades och på så sätt kunde PLI-satsningen fortsätta ytterligare tre år.⁴ Under denna period (2002-2004) har närmare 45 miljoner kronor betalats ut i form av utvecklingsstöd till lokala föreningar och deras stödorganisationer. Hitintills har över 250 projektansökningar beviljats och dessutom har distriktsidrottsförbunden blivit tilldelade medel för att stödja ungdomsinitiativ inom ramen för PLI.

Ungdomsinitiativet tillkom som en del av PLI-satsningen och i den andra fasen av denna. Under ungefär samma tidsperiod genomfördes också andra satsningar och projekt av RF i samarbete med SISU Idrottsutbildarna, exempelvis projekten Unga ledare samt Ledarfokus. Dessutom sjuösettes det så kallade Handslaget, vilket är en fyraårig satsning på barn- och ungdomsidrott, som också finansieras med statliga medel. Att det har pågått en mängd andra centralt initierade projekt parallellt med

---

² Regeringskansliet, Näringsdepartementet (2002) Lokal idrottsutveckling med stöd ur allmänna arvsfonden. Slutrapport från Idrottsarbetsgruppen. (Ds 2002:43), s. 4-5.

³ Patriksson, Göran (m fl) (2003) Utveckling och förnyelse av idrottsverksamhet. En utvärdering av projektverksamhet som fått medel ur Allmänna arvsfonden.

⁴ Justitiedepartementet, Regeringsbeslut III, 2 2002-04-25 samt Regeringsbeslut 16, 2003-05-22 samt Regeringsbeslut 26, 2004-06-03.

Ungdomsinitiativet, kan vara värt att känna till då distriktsförbundens erfarenheter senare redovisas.

Hur var då Ungdomsinitiativet upplagt? Tanken var att initiativet skulle komma från ungdomar och genomföras för och av ungdomar. De projekt som initierades skulle dock ligga inom ramen för PLI-projektet och syfta till en utveckling av idrotten i enlighet med RF:s måldokument "Idrotten vill". Vidare var det ett krav att medel inte fick tilldelas projekt som stödde ordinarie eller redan pågående verksamhet. Stöd till internationella resor och enstaka cuper eller läger var heller inte tillåtet och medel till utrustning och inventarier skulle endast utbetalas undantagsvis. Istället uppmuntrades uttryckligen projekt som uppmärksammade integrations- och jämställdhetsfrågor i föreningarna. En önskan med Ungdomsinitiativet var också att det skulle stärka det tidigare nämnda projektet Unga ledare, en satsning som pågick under perioden 2001-2003 och syftade till att öka ungdomars vilja och förmåga att bli ledare i idrottsrörelsen.⁵

Ansvar för att projektet genomfördes ålades distriktsidrottsförbunden (DF). Under hösten 2002 utbetalades 100 000 kronor till varje DF. Under förutsättning att dessa medel spenderades kunde DF:en därefter ansöka om ytterligare utbetalningar i samma storleksordning under 2003 och 2004. Ett distrikt som lyckades spendera sina medel kunde således totalt erhålla 300 000 kr för genomförandet av ungdomsinitiativet under perioden 2002-2004. Maxbeloppet för varje enskilt ungdomsprojekt var satt till 10 000 kronor. Inget minimibelopp angavs. Det förelåg inga hinder för att samma grupp ungdomar skulle få medel för olika projekt. Inte heller fanns någon gräns för hur mycket medel som kunde tilldelas varje förening.

Distrikten ansvarade sedan för att informera, handlägga och besluta om vilka ungdomsinitiativ som skulle tilldelas medel. De var också skyldiga att årligen rapportera utfallet till RF, i form av både projektbeskrivningar och ekonomisk redovisning för bifallna projekt.

---

⁵ Riksidrottsförbundet i samarbete med SISU Idrottsutbildarna (2002). Riktlinjer för Ungdomsinitiativ till DF.

BAKGRUND TILL UTVÄRDERINGSARBETET

Hur har då Ungdomsinitiativet fungerat? Det är en berättigad fråga, eftersom den här formen av projekt då ungdomar själva kan söka pengar inte har prövats tidigare. RF skickade därför redan på våren 2003 ut enkät till samtliga distrikt. Distrikten ombads i denna att redogöra för hur projektet förlöpt. Tanken var dels att undersöka vad som fungerat bra respektive mindre bra, dels att få information om hur RF/SISU Idrottsutbildarna från centralt håll kunde förbättra sitt stöd till distrikten i deras arbete.

Sjutton av 21 distrikt svarade på enkäten, och sammanställningen av resultaten visade en relativt splittrad bild vad det gäller utfallet av projektet. Vissa DF hade fått in ett tjugotal ansökningar medan andra endast erhållit några enstaka. Även gällande resurstilldelning och redovisning visade det sig finnas mycket stora skillnader från distrikt till distrikt. I vissa distrikt hade projektet prioriterats medan andra hade svårt att överhuvudtaget redogöra för hur projektet hade förlöpt. Det visade sig också att även om det stora flertalet var mycket positiva till projektet som idé hade man haft svårt att nå ut till målgruppen. Många kommenterade att mer tid behövdes innan utfallet kunde få en rättvis belysning.

Både PLI och Ungdomsinitiativet avslutades under hösten 2004. I samband med detta väcktes frågan om en mer övergripande utvärdering av projektet. Skälen till detta var flera. Först och främst önskade man från centralt håll få klarhet i hur Ungdomsinitiativet fungerat på ett mer övergripande plan: vilka konsekvenser projektanvisningarna medfört; om ungdomars engagemang i föreningslivet ökat, om projektanvisningarna lett till ny verksamhet i föreningen och vilka projekt som faktiskt initierats. Vidare visade erfarenheterna från 2003 års enkät att utfallet i de olika distrikten varit mycket olika. Här frågade man sig om detta berodde på initiala problem som man kommit till rätta med efter hand eller om det berodde på de olika förutsättningar som gäller i de olika distrikten. Som en följd av detta tilldelades Idrottshögskolan i Stockholm under hösten 2004 uppdraget att utvärdera Ungdomsinitiativet.

SYFTET MED STUDIEN

Utvärderingen har genomförts i form av en studie där det övergripande syftet varit att med olika metoder och på olika nivåer analysera och diskutera skilda erfarenheter av projektet Ungdomsinitiativet – från idé till aktivitet. Sökarljuset har främst riktats mot tre aspekter av projektet: distriktsförbundens arbete, ansökningarnas innehåll samt de deltagande ungdomarnas erfarenheter. Genom att studera projektet från olika perspektiv och på olika nivåer kan förhoppningsvis kunskapen öka om vilka konsekvenser ett centralt initierat projekt av detta slag kan få samt, inte minst, om villkoren för ungdomars delaktighet inom idrottsrörelsen.

Inom de tre mer övergripande problemområdena har följande frågeställningar varit aktuella:

- Distriktsförbundens arbete med projekten: Hur har de informerat om satsningen? Hur värderar de utfallet av projektet? Hur har distrikten hanterat och bedömt olika ansökningar?
- Ansökningarnas mål och innehåll: Vilka aktiviteter handlade ansökningarna om? Vad skulle aktiviteterna leda till? Hur har ansökningsförfarandet gått till?
- Ungdomarnas erfarenheter: Vilka ungdomar har varit initiativtagare? Hur har de fått kännedom om projektet? Anser ungdomarna att genomförandet blir annorlunda när ungdomar ensamma håller i en aktivitet, jämfört med när vuxna är med?

Mot bakgrund av ovanstående frågeställningar kommer vi också att redovisa vad som har fungerat bra och mindre bra samt vilka svårigheter de medverkande i projektet upplevt. Dessutom kommer vi att analysera och diskutera om ungdomars engagemang leder till att något ”nytt” skapas. Vi kommer då in på områden som rör föreningsverksamhet i stort, jämställdhet och integration samt, vilket tidigare nämnts, villkoren för ungdomars delaktighet i idrottsrörelsen.

DISPOSITION, METOD OCH MATERIAL

Studien består av tre delar. Inledningsvis redovisas de erfarenheter som distriktsförbundens representanter har av att arbeta med projektet. Därefter följer en resultatdel som behandlar ansökningarnas innehåll och mål och i del tre ges en beskrivning av hur ungdomarna upplevt projektet. Avslutningsvis förs en diskussion om vilka tolkningar och slutsatser som är möjliga att dra mot bakgrund av de redovisade resultaten.

Den första delen utgörs alltså av en sammanställning av de intervjuer som gjorts med DF:en rörande Ungdomsinitiativet. Denna del var också den första empiriska datainsamling som genomfördes. Syftet var att tidigt få en övergripande bild av projektet och att kontakta distrikten framstod som den bästa modellen för detta. Intervjuer har genomförts med samtliga 21 DF, och samtalen skedde under oktober och november 2004.

I samband med intervjuerna begärdes samtliga ansökningshandlingar in från distrikten. Detta material utgjorde sedan grunden för den andra delen av undersökningen. Antalet ansökningshandlingar, som både bestod av bifallna och avslagna ansökningar, var dock mycket stort, varför ett urval gjordes. Sammantaget har 134 ansökningar från fem distrikt analyserats.

Den avslutande delen utgörs av intervjuer med ungdomar som ansökt om projektmedel från ungdomsinitiativet. I en del fall var de personer som stod angivna på ansökningarna inte ungdomar, utan vuxna verksamma i föreningarna. Dessa har dock inte intervjuats, förutom i några enstaka fall, då syftet med denna del av undersökning har varit att uppmärksamma ungdomarnas egna erfarenheter. Ibland förelåg vissa svårigheter att komma i kontakt med ungdomarna då några inte längre gick att nå på de adresser som angivits i projektansökan. Tillvägagångssättet vid urvalet av ungdomar har därför präglats av en pragmatisk hållning. Totalt har femton ungdomar intervjuats.

För mer ingående information gällande var och en av de tre undersökningarna hänvisas till respektive resultatdel. Allmänt kan sägas att vissa svårigheter präglat arbetet med utvärderingen men att dessa sannolikt inte har påverkat resultaten på något avgörande vis.

RESULTAT I – DISTRIKTSFÖRBUNDEN

INTRODUKTION

I den första delen av undersökningen är distriktsförbundens arbete med och erfarenheter av ungdomsinitiativet i förgrunden. Under oktober och november månad 2004 genomfördes telefonintervjuer med de ansvariga på vart och ett av de 21 DF:en. Intervjuerna kan beskrivas som ett relativt öppet samtal där vi bad representanterna besvara ett antal frågor om hur projektet hanterats på förbundet och vilka erfarenheter de gjort. Vi utgick ifrån ett utarbetat frågeformulär, vilket dock inte strikt följdes utan mer fungerade som ett stöd under intervjun (det fullständiga frågeformuläret finns bifogat som bilaga 1).

Redan vid försöken att komma i kontakt med distrikten framgick att projektet fått olika stort genomslag i skilda distrikt. I de flesta fall blev vi omedelbart kopplade till den som varit ansvarig för projektet. I några fall var det emellertid svårt att hitta någon som kände till vad Ungdomsinitiativet var, än mindre vem som var ansvarig för detta. Detta implicerar att projektet handhåfts på mycket olika sätt beroende på vilket distrikt det varit fråga om. På det hela taget bör det dock påpekas att dessa problem var marginella och att det i regel varit relativt enkelt att komma i kontakt med de ansvariga för projektet.

Ett annat problem har varit personalomsättningen på förbunden. I några fall har den personen eller de personer som varit ansvariga för ungdomsinitiativet avslutat sina anställningar vid det aktuella förbundet under projekttidens gång. De som vid tiden för intervjun var ansvariga för projektet hade därför mycket svårt att svara på vissa av frågorna. Detta problem har visat sig olösligt då utvärderingar av projektet endast förekommit undantagsvis. De som lämnat distrikten under det att projektet varit igång har därför tagit med sig kunskap och erfarenheter som vi inte kunnat ta del av.

Den följande redovisningen är disponerad utifrån de viktigaste aspekter som framkommit under resultatsammanställningen. Distrikten redovisas inte enskilt. Istället har vi valt att lyfta fram de mer generella resultat som framkommit.

Avslutningsvis sker en återkoppling till de huvudsakliga problemområden som tidigare beskrivits.

INSTÄLLNING OCH ALLMÄNNA ERFARENHETER

Den generella bild som framträder är att de ansvariga i förbunden över lag är mycket positiva till ungdomsinitiativet. De uppskattar satsningen och den form projektet har. De framhåller särskilt det glädjande i dels att projektet uppmuntrar ungdomar till att engagera sig i föreningslivet, dels att det ger möjligheter till reellt inflytande för ungdomar som genom satsningen får känna att de kan påverka sin idrottsverksamhet. Att projektet uppskattats märks tydligt i några typiska kommentarer från olika distrikt angående deras inställning till projektet:

Projektet är en fantastisk chans för ungdomar att testa nya idéer.

Projektet har fått ett gott mottagande både bland föreningar och ungdomar. Överlag är vi väldigt positiva i distriktet.

Ett bra projekt som lyckats öka ungdomars delaktighet i föreningsverksamheten.

Idén är kanonbra!

Många beklagade också det faktum att projektet var på väg att ta slut. I flera fall hade det tagit tid att nå ut med information om idén och det var först när projektet var på väg att avslutas som många distriktskonsulenter upplevde att de kommit igång med verksamheten på allvar.

I flera fall påpekades att ungdomsinitiativet sågs som ett första steg och att distriktet hade ambitionen att fortsätta att ge ungdomar möjlighet att söka medel. Bland annat framhölls att projektet var en bra förberedelse för Handslaget. På liknande vis argumenterade DF:en för att initiativet var en bra fortsättning på Unga ledare. En distriktsansvarig menade till och med att satsningen på Unga ledare varit en förutsättning för Ungdomsinitiativets genomförande:

Kopplingen mellan Unga ledarprojektet och Ungdomsinitiativet har varit jätteviktig. Om inte frågan varit uppe på dagordningen och så många

insett vidden av att få ungdomar delaktiga, tror jag inte så många DF prioriterat det här. Om pengarna ramlat in tre år innan Unga ledarsatsningen, skulle vi nog heller inte ha vetat hur vi skulle göra och inte heller prioriterat det på samma sätt. Att de två projektet löpte parallellt har verkligen varit en poäng, och annars hade vi inte kommit i kontakt med dessa ungdomar. Alla ungdomar som sökt har varit med i Unga ledarsatsningen.

Många upplevde också att den entusiasm de själva kände för projektet delades av både föreningar och ungdomar när de fick höra talas om satsningen. Trots detta har flera distrikt uppmärksammat och förundrats över att entusiasmen inte självklart resulterat i praktisk handling, vilket framgår av följande kommentarer:

Entusiasmen är stor, det faktiska utfallet litet. Det verkar finnas en projektrötthet bland distrikt och föreningar. Det finns så många olika projekt och det tar tid att söka.

Väldigt få ansökningar har kommit in i relation till informations-spridningen om projektet. Det verkar som om vi har haft svårt att nå fram så att ungdomar verkligen sökt.

Projektet har varit en outnyttjad resurs. Få ansökningar har inkommit. Projektet har omnämnts mycket men är ändå det klart minsta av de olika satsningar som genomförts.

En mer systematisk genomgång av svaren från DF:n ger alltså ett relativt splittrat intryck. Trots att samtliga var mycket positivt inställda till satsningen, menade endast ungefär hälften av distrikten att projektet uppfyllt förväntningarna och att satsningen levt upp till målsättningarna. Vad anser de då att de inte lyckats med?

Många upplever att det var trögt att komma igång och att startfasen var relativt lång, innan verksamheten kom igång på allvar. I synnerhet kontakterna med ungdomar anknutna till Unga ledare har varit fruktsamma och hjälpt till att etablera projektet. Många distrikt rapporterar att ungdomar engagerade i Unga ledare svarar för de flesta projekten. Det är dock tydligt att distrikten har haft mycket olika erfarenheter av hur arbetet förflutit. Å ena sidan kunde det låta så här:

Det har varit lätt att få in ansökningar. Det har inte varit några problem att bli av med pengarna. Information om projektet har spridits till

föreningarna utan problem och det har varit lätt att få ungdomar att nappa.

Å andra sidan så här:

Det har varit förvånande svårt att få in ansökningar. Det har krävts ett aktivt arbete från distriktet för att genomföra projektet. I synnerhet har det varit svårt att nå ut till ungdomarna. Få möjligheter till direktkontakt existerar. Allmänt har det varit få projekt av liten omfattning och aktivt arbete har krävts för att det skulle bli något alls.

De två exemplen ovan visar hur olika utfall ett och samma projekt kan ha i två skilda distrikt. Gemensamt för många distrikt verkar emellertid ha varit den långa startfasen, men medan verksamheten i vissa distrikt därefter tagit fart har den i andra fortsatt att vara fragmentarisk.

De distrikt som uppgivit att projektet inte levt upp till förväntningarna återkommer hela tiden till två aspekter när de berättar om sina erfarenheter. För det första framhåller de svårigheten med att komma i kontakt med ungdomarna:

Det har varit svårt att veta om man lyckats nå fram till målgruppen. Man har "pushat på" från distriktsförbundets sida för att få ut informationen till rätt mottagare men det är svårt att avgöra om man lyckats.

Generellt borde vi vänt oss mer direkt mot ungdomarna. Normalt är dessa inte närvarande vid projektträffar och möten. Vuxna har varit inblandade i allt för stor utsträckning.

Projektet har krävt direktkontakt med ungdomarna, vilket inte varit lätt. I regel har det varit de föreningar som normalt är aktiva i projektsammanhang som drivit på även i detta fall.

Föreningarna drabbas lätt av "information over-flow" vilket gjort att ansökningarna lagts undan och inte nått rätt mottagare. Projektet har delvis försvunnit i mängden av andra projekt.

DF:ns kommentarer visar att de har haft svårt att nå fram till ungdomarna. Informationen har istället hamnat hos de vuxna i föreningarna. Att de ger uttryck för detta, tyder i sig på att ungdomars delaktighet i föreningsverksamheten är

begränsad. Några menar också att projektet har varit konkurrensutsatt från andra satsningar vilket gjort att det inte fått den uppmärksamhet det förtjänar.

De distrikt som är missnöjda med utfallet talar även om svårigheten i att bedöma huruvida ungdomar verkligen varit delaktiga i initiativet. Att ansökningarna hamnat hos vuxna har i sin tur fått konsekvenser:

Många vuxna har försökt få medel till ordinarie verksamhet. Projektet har krävt direktkontakt med ungdomarna, vilket inte varit lätt. I regel har det varit de föreningar som normalt är aktiva i projektsammanhang som drivit på även i detta fall.

Dessa kommentarer visar två saker. För det första verkar det som om de föreningar som normalt är aktiva i projektsammanhang också har varit de som varit mest framträdande i detta fall. Detta är knappast ett förvånande resultat, utan kännetecknar säkerligen de flesta centrala satsningar. För det andra verkar det finnas en osäkerhet i distrikten gällande graden av vuxeninblandningen i projekten. Ett distrikt kommenterar att i de flesta fall har kontakterna skett via vuxna i föreningarna – inte med ungdomarna själva. Ansökningarna har inte alltid varit på initiativ från ungdomarna, utan vuxna kan ibland ha initierat och kommit med idéerna, som ungdomar sedan genomfört. I den bemärkelsen, säger denne distriktsansvarige, har projektet mer haft karaktären av ett 'vuxeninitiativ' än ett ungdomsinitiativ.

En märkbar skillnad framträder dock när man jämför distrikt som fått in ett stort antal ansökningar med dem som fått in ett mindre antal. De som fått in många noterar förvisso risken med vuxeninblandning men rapporterar också att de varit mycket noga med att de ansökningar som beviljats med säkerhet kommit från ungdomarna själva. I de distrikt som fått in ett mindre antal ansökningar är oron för vuxeninblandning däremot betydligt större och de är inte lika övertygade om att ungdomarna själva varit ansvariga för ansökningarna.

Trots ett entusiastiskt mottagande från i stort sett samtliga inblandade, rapporterar alltså flera distrikt att utfallet inte blivit det förväntade. Detta förhållande väcker flera frågor: Hur har de stöd- och informationsinsatser RF gjort i samband med projektet uppfattats? På vilket sätt har distrikten arbetat för att nå ut med projektet? Vilka erfarenheter har de dragit av sitt arbete? Att inte fler nappade på ett, som

många uttryckte, mycket bra initiativ, säger möjligen också en del om ungdomars delaktighet, eller brist på delaktighet, och den aspekten återkommer vi till i rapportens avslutande diskussion. I det följande ska vi emellertid försöka att besvara de tre första av de ovan nämnda frågorna. Först riktas uppmärksamheten mot distriktens uppfattning av de stöd- och informationsåtgärder som RF bidragit med.

INFORMATIONS- OCH STÖDÅTGÄRDER FRÅN RF

De ansvariga i distrikten är i stort sett nöjda med RF:s arbete. I den mån de har synpunkter, rör dessa främst det centralt framtagna informationsmaterialet och ansökningsbroschyren. Några typiska kommentarer redovisas nedan:

Informationen har varit bra och också varvats med personliga möten med representanter från RF.

Bra material som har kompletterats med egna texter. Det har varit svårt för föreningarna att veta vad de kunnat söka för.

Det första vi gjorde var att ta fram en egen ansökningsblankett. Den från RF tyckte vi var för svår för ungdomarna.

Informationen har varit så dålig. Det hade behövts mer konkret information om hur det var tänkt att gå tillväga samt hur det var tänkt att distrikten skulle nå ungdomarna.

Citaten visar att den eventuella kritik som framkom rörde bristen på tydlighet vilket en del distriktsrepresentanter påtalade. Vissa ansåg också att materialet var för svårt för ungdomarna och arbetade om det för att bättre passa de egna önskemålen. Överlag verkar dock informationen ha fungerat ändamålsenligt.

Vad det gäller övriga stödåtgärder hade distrikten inte mycket att säga. Den enda egentliga kommentaren inkom från ett DF som uttryckligen var glad över att personliga möten kommit till stånd. Inget av distrikten påtalade något direkt missnöje över informationen och i de fall de upplevt informationen som bristfällig har kompletterande anvisningar författats på distriktsnivå. Informationsfrågan verkar således inte ha haft en avgörande inverkan på Ungdomsinitiativets

genomförande. Detta leder oss vidare till en redovisning av hur de olika distrikten själva arbetade med Ungdomsinitiativet.

ARBETET MED OCH MARKNADSFÖRINGEN AV PROJEKTET

Av intervjuerna att döma har distrikten arbetat på ett likartat sätt med projektet. Rent generellt kan sägas att denna del av Ungdomsinitiativet är den som uppvisat den mest enhetliga bilden under utvärderingen av distriktens arbete. Troligen kan detta förklaras med att distrikten har en relativt likartad organisationsstruktur och att detta givetvis präglar arbetsmetoden.

Enligt de distriktsansvariga har projektet varken belastat administration eller ekonomin särskilt mycket. Istället har det inlemmats i den löpande verksamheten och inte tilldelats några extra resurser. Några uttryckte en viss otillfredsställelse i att inte några medel avsattes från centralt håll för administration eller informationsspridning av projektet, eftersom exempelvis ett extra föreningsutskick kostar mycket pengar i ett stort distrikt med många anslutna föreningar.

För att marknadsföra projektet har distrikten använt sig av en mängd olika informationskanaler. De viktigaste har varit:

- Förbundens hemsidor: Normalt har information om projektet lagt ut på hemsidan tillsammans med en länk till ansökningshandlingarna.
- SISU-konsulenter: Dessa har använts för att marknadsföra projektet i samband med föreningsbesök och i personliga möten med ungdomar.
- Tidningar: Projektet har även marknadsförts i förbundstidningar och dylikt. Annonser i kommersiell press har dock varit ovanligare vilket motiverats av den begränsade ekonomin.
- Projektmöten: Liksom övriga projekt har Ungdomsinitiativet presenterats i samband med de projektmöten som arrangerats av respektive förbund.

- Informationsmöten för Unga ledare: Projektet har i många fall riktats mot Unga ledare, vilka setts som en naturlig målgrupp för satsningen. Flera distrikt har påpekat vikten av dessa möten då de i många fall varit den enda möjligheten att ha direktkontakt med målgruppen, alltså med ungdomarna själva.
- Konferenser: I samband med konferenser har Ungdomsinitiativet, och andra projekt, lyfts fram för föreningarna.
- Föreningsutskick: Informationen har även gått ut via post direkt till berörda föreningar, vanligtvis i samband med ordinarie utskick då även annan information medskickats.

Distrikten har således försökt nå ut med information om projektet på en mängd olika sätt. Att döma av ovanstående uppräkningslista, kan det kanske tyckas som om distrikten gått ut med information mycket brett och på olika nivåer. Det ska dock sägas att det var ovanligt att ett och samma distrikt använde sig av alla av de ovan nämnda kanalerna. Det flesta har marknadsfört projektet enligt en ganska traditionell modell, företrädesvis genom förbundets hemsida och via enstaka utskick till föreningar.

Det finns dock några undantag från denna bild, främst i de distrikt där det var svårt att göra av med projektmedlen. I dessa fall har DF:et tagit kontakt med föreningar där man känt till att livaktiga ungdomssektioner existerat och erbjudit dem möjligheten att få projektmedel. Exakt hur detta gått till har varierat:

I de fall vi känt till att ungdomsgrupper existerat har vi tagit kontakt med dessa. Projektmedel har exempelvis erbjudits till redan existerande verksamheter i vissa fall.

Intern lobbying till olika föreningar har förekommit. Vi har haft en kontinuerlig dialog med föreningar och ungdomar där vi försökt förenkla informationen så mycket som möjligt.

Dessa två exempel visar hur man från DF:ens sida agerat i ett läge där antalet ansökningar har varit litet. De har med andra ord tvingats agera aktivt för att bli av med medlen och då tagit kontakt med föreningar där intresse funnits. Ett annat exempel hämtar vi från ett distrikt som rapporterade att föreningarna ibland varit

osäkra på vad de kunnat söka för och därför lotsats mot lämpliga projekt, där Ungdomsinitiativet varit ett alternativ. Att vissa tagit till sådana medel för att driva projektet framåt antyder att engagemanget och viljan att nå resultat varit stor från DF:ens sida.

Dessa allmänna erfarenheter av projektet bör dock kompletteras med mer specifika synpunkter. Till att börja med kan man fråga sig vad DF:en anser har varit det bästa med Ungdomsinitiativet och vad de anser har varit lätt i arbetet med projektet.

ENKELT OCH BRA – LÄTT OCH ROLIGT

Fördelarna med projektet har enligt DF:en främst varit relaterade till dess karaktär och inriktning. De flesta förbunden menar att Ungdomsinitiativet har varit lätt att administrera och hantera. Det har varit ett enkelt koncept med kort handläggningstid och få byråkratiska hinder. Projektet har passat väl in i verksamheten och utan större hinder har det blivit en naturlig del i det projektpaket som DF:en tillhandahåller föreningarna. Det har varit lätt för ungdomarna att söka medel, vilket inte alltid har varit fallet när det gäller andra projekt.

De ansvariga var i synnerhet positiva till själva idén och projektets innehåll. Att det kommit ett projekt med det uttalade målet att öka ungdomars engagemang i föreningsverksamheten, sågs som både roligt och viktigt:

Allt har varit bra. Det är bra att ungdomar får chans att komma till tals och att det inte varit så byråkratiskt. Projektet har använts som dörröppnare för att få igång sovande föreningsverksamhet. Positiva effekter av detta har varit noterbara.

Det bästa är att man kunnat erbjuda en konkret möjlighet. 10 000 kr kan betyda väldigt mycket i en förening. På förbunds nivå kan man bli lite blind för detta.

Bra med projekt för ungdomar. Normalt är det mest vuxna eller barn som uppmärksammas. Det har varit lätt att söka och kort handläggningstid.

Projektet kan därmed sägas ha fyllt en lucka i verksamheten där möjligheterna tidigare varit begränsade. Intentionerna med och upplägget av projektet har således varit det mest positiva. Därmed uppstår frågan om vad som händer ifall man vänder på frågan; vad har de på distriktsnivå upplevt som det mest negativa och svåra?

KRÅNGLIGT OCH SVÅRT

Om det bästa med projektet var dess intention och upplägg, framträder det faktiska genomförandet som det som varit svårast och orsakat mest problem. Den tröga starten och problemen med att få in ansökningar anses vara ett av huvudproblemen:

Trögheten i projektet. Det var svårt att komma igång och svårt att nå ungdomar med information.

Att aktivt behöva arbeta för att bli av med anslagen. Att få ut information till ungdomarna och få in ansökningar.

Citaten härrör från två distrikt, men ett stort antal ansvariga yttrade sig på samma vis. I de distrikt där de haft problem att få in ansökningar har tongångarna dock genomgående varit hårdare och problemet har kopplats till det vuxnenengagemang som man anat legat bakom ansökningarna:

Det har varit svårt att hitta rätt målgrupp. Ansökningarna har hamnat hos de vuxna i föreningarna, vilket påverkat ansökningarna.

Att det finns en risk att vuxna egentligen legat bakom ansökningarna. Svårt att veta, svårare att kontrollera.

En annan orsak framträder i form av Ungdomsinitiativets projektkaraktär:

Svårt att motivera föreningar att söka medel, i synnerhet de mindre livaktiga föreningarna som har fullt upp med att få den löpande verksamheten att fungera.

Föreningarna har haft så många olika frågor att arbeta med och har inte riktigt märkt med det här också. De har inte prioriterat

ungdomsinitiativet. Det kanske inte finns en misstro mot ungdomar, men det finns ingen riktig tilltro heller. Ungdomar ses inte som en resurs.

I och med att flertalet distrikt inte utvärderat projektet har de svårt att avgöra var pengarna egentligen tagit vägen och vad som blivit av ansökningarna. De upplever också att många vuxna ledare haft svårt att hålla sig borta då det finns projektmedel att erhålla, den uttalade inriktningen mot ungdomar till trots.

Några distrikt kommenterar också RF:s hantering av projektet. I vissa fall önskas tydligare förhållningsregler och förslag på tillvägagångssätt. De menar också att resurser hade behövt avsättas för informationsspridning av projektet.

En sista iakttagelse är dock av ett helt annat slag. Flera förbund menade att det absolut sämsta med projektet var att det tog slut och att motsvarande ungdomssatsning inte skulle komma att ersätta Ungdomsinitiativet. Det verkar således som om projektet varit uppskattat i många distrikt och kommer att saknas.

OM UNGDOMSINITIATIVET STARTAT I DAG

Att projekttiden är lovvärd och bra, är en allmän uppfattning bland DF:ets representanter. Att satsningen ändå inte blev så framgångsrik som den skulle kunna ha blivit, anser dock en del. En berättigad undran är därför om det så här i sluttampen av Ungdomsinitiativet, finns några tankar om vad som eventuellt skulle kunna ha gjorts annorlunda. I stort kan man dela in distrikten i två kategorier utifrån svaret på frågan: de som skulle ha handlat exakt likadant om projektet startat i dag och de som skulle ha agerat annorlunda. Noterbart är, att svaren inte verkar vara relaterade till om man anser att Ungdomsinitiativet levt upp till målsättningarna eller inte.

Den första kategorin utgörs av de DF som i svarade att de hade hanterat projektet på exakt samma vis som idag. I denna grupp ingår dels förbund som menar att hanteringen skett på bästa möjliga vis och att de inte har något ytterligare att önska av projektet, dels en grupp som menar att projektet inte levt upp till sin potential. Argumentet är att man från förbundets sida gjort så gott man kunnat och att avsatta medel för administrering av projektet hade varit nödvändiga ifall ytterligare insatser skulle vara möjliga.

Den andra kategorin utgörs av DF som hade agerat annorlunda. Främst framförs en önskan om en tydligare koppling till ungdomarna. Vissa av distrikten uttrycker ett allmänt missnöje över de bristande kontaktmöjligheterna:

Vi borde ha gjort större insatser för att nå ut med information, exempelvis via press och liknande.

Vi hade redan från början gått på ungdomarna och initierat projekt tillsammans med dem. Det tog tid att inse att 'bara' information inte räcker.

Andra distrikt är tydligare i sin problemformulering. Det bestående intrycket är att det inte är fel på informationskanalerna, man når förvisso föreningarna, men man når inte rätt grupp:

Vi hade initierat fysiska möten mellan distriktet och ungdomarna där ansökningarna hade författats gemensamt. Skriftliga ansökningar försvårar processen och kan förklara varför medlen ej spenderats.

Vi hade arbetat direkt mot ungdomarna istället för via vuxna. Vi hade också arbetat med Unga ledarprojektet i större utsträckning.

Vi hade förenklat ansökningsförfarandet. Mer hjälp till ungdomarna i arbetet med ansökningarna och mer direktkontakt mellan ungdomar och konsulenterna hade varit nödvändigt.

Problemet med att nå rätt grupp, återkommer alltså även när distrikten ombands beskriva vad de möjligen skulle ha gjort annorlunda om de hade chansen. De noterar att de inte når den grupp ungdomar de önskar med traditionella medel. Information som skickats ut har visserligen snappats upp av vissa föreningar, de som normalt är engagerade i projektverksamhet, men övriga grupper har inte nåtts av informationen. Några så kallade "projektproffs" verkar vara en del av problematiken:

De föreningar som normalt engagerar sig i projektmedelsansökningar har varit mest framträdande även här. Övriga föreningar har andra prioriteringar. Mer kraft borde ha riktats mot de "nya" föreningarna.

De redan initierade föreningarna och ungdomarna, som varit väl bekanta med projektverksamheten i allmänhet verkar också ha varit de som nappat på Ungdomsinitiativet. Projektet som sådant har dock enbart rönt positiva synpunkter. Att många ansett det problematiskt med den eventuella vuxeninblandningen råder dock ingen tvekan om. Problematiken har varit av sådan art att tämligen radikala synpunkter framträtt här och var. En ansvarig ansåg exempelvis att man borde ha struntat i Ungdomsinitiativet och istället agerat för att ungdomar alltid skall vara delaktiga i verksamheten.

Överlag verkar dock DF:en mycket nöjda med projektet och också synnerligen glada över att det initierats. Det som de eventuellt skulle ha gjort annorlunda visar generellt på en vilja att komma längre med projektet än vad en del tycker sig ha lyckats med.

SAMMANFATTNING

Sammanfattningsvis kan följande övergripande beskrivning ges av DF:ens arbete med och synpunkter på Ungdomsinitiativet. Inställningen till projektet är mycket positiv. De uppskattar framför allt initiativets intention och upplägg: av ungdomar, för ungdomar och med ungdomar. En del distrikt hade emellertid förväntat sig ett större intresse för projektet och förvånades över att antalet ansökningar inte blev fler.

De är i stort sett nöjda med Riksidrottsförbundets stöd och informationsinsatser. I vissa fall har ansökningshandlingarna arbetas om och förenklats ytterligare. Projektet har handhåfts som övriga projekt. Det har gått in i den ordinarie verksamheten och inte tilldelats särskilda administrativa medel. Marknadsföreningen har skett enligt traditionell modell, främst genom information på hemsidan, under projektträffar och via utskick och annonser i tidningar.

Ett återkommande problem för många har varit svårigheten med att nå ut till ungdomarna. Det är tydligt att initiativtagarna till de ungdomsinitiativ som genomförts har varit både ungdomar och vuxna. Generellt sett upplever dock distrikten att vuxna främst fungerat som stöd till de ungdomar som sökt projektmedel. Ungdomarna som varit aktiva inom Unga ledare framstår som en viktig grupp. Det existerar dock en oro bland några DF att vuxenengagemanget

varit större i praktiken. Det upplever att de inte haft kontroll över vilka som egentligen stått bakom ansökningarna och uttrycker en viss ängslan över att vuxna styrt projekten mer än vad som varit önskvärt. Detta har de dock försökt hantera genom att avslå ansökningar där vuxna varit initiativtagare eller där projekten handlat om ordinarie verksamhet. Det verkar också finnas stora variationer mellan distrikten. I vissa distrikt förefaller ungdomarna ha varit mycket drivande och vuxenengagemanget ringa, medan så inte varit fallet i andra.

De distriktsansvariga anser alltså att projektet är välbehövligt och ett lovvärt initiativ men tycker sig ha haft svårt att nå ut till målgruppen. Följaktligen svarar många distrikt att om Ungdomsinitiativet hade startat idag, skulle de ha lagt ner mer arbete på att söka upp ungdomarna och försöka få till stånd personliga möten.

RESULTAT II – ANSÖKNINGARNA

INTRODUKTION

En förutsättning för att en förening skulle få pengar för ett Ungdomsinitiativ var att någon, företrädesvis ungdomar, skrev en ansökan där det framgick vad de ville göra samt hur det skulle gå till. De inkomna ansökningarna ger därför en god fingervisning av vilka aktiviteter ungdomar vill ägna sig åt, och på vilket sätt. I den resultatdel som nu tar vid sätter vi därför fokus på ansökningshandlingarna. Först redovisas hur de ansvariga i distrikten hanterat och bedömt inkomna ansökningar. Därefter tecknas deras bild av vad målen med ansökningarna varit och slutligen följer en mer systematisk analys av innehållet i ett antal ansökningar. Resultatredovisningen bygger alltså både på intervjuer med de 21 distriktsansvariga och på en detaljgranskning av totalt 134 ansökningar från fem olika distrikt. Urvalet av distrikt gjordes enligt följande kriterier:

- Både storstad och glesbygd skulle vara representerade.
- Distrikt från Norrland, Svealand och Götaland skulle finnas med.
- Både distrikt som varit framgångsrika och de som hade haft problem med genomförandet av Ungdomsinitiativet skulle ingå.

Denna del skall huvudsakligen betraktas som ett komplement till den första resultatdelen. I analysen av DF:ens arbete med Ungdomsinitiativet konstaterades att stora skillnader existerade mellan olika distrikt. Denna del ger, genom detaljgranskningen av ett fåtal distrikt, möjlighet att fördjupa och exemplifiera de ganska generellt hållna kommentarer som givits av distrikten i del I. För att ge perspektiv på hur projektet förlöpt är det därför angeläget att detaljgranska några utvalda distrikt.

BEDÖMNINGEN AV ANSÖKNINGAR

Inkomna ansökningar har i regel bedömts antingen av den ansvarige ensam, eller av en referensgrupp bestående av flera personer. I flera distrikt har samma bedömargrupp som hanterat projektet Unga ledare använts för detta ändamål. RF formulerade tämligen tydliga kriterier för vilka ansökningar som skulle godkännas (se Inledning). I stort verkar dessa också ha följts. Att DF:en lagt olika vikt åt de olika kriterierna, blir här tydligt.

Det viktigaste kriteriet förefaller ha varit ungdomarnas delaktighet. Genomgående har projekt med alltför stor och tydlig vuxeninblandning avslagits. Därmed inte sagt att de vuxna inte tillåtits medverka i projekten. Det framgår att det funnits en förståelse för att det i många fall varit nödvändigt att vuxna funnits med i arbetet för att stödja ungdomarna. Att idén kommit från ungdomarna och att dessa ansvarat för genomförandet av de aktuella aktiviteterna, med eventuell hjälp från vuxna, har dock ansetts viktigt av DF:en. I de fall där vuxna kommit med förslag på olika aktiviteter, som visserligen riktats mot ungdomar men inte alltid skötts av och med ungdomar, har ansökningarna avslagits. Många distriktsansvariga betonade emellertid, som tidigare påtalats, svårigheten i att bedöma vilka som egentligen legat bakom ansökan och hur stor ungdomarnas delaktighet de facto varit. I dessa fall har de kunskaper de ansvariga i distrikten haft om de ungdomar som sökt medel varit betydelsefulla, men det har ändå varit vanskligt att avgöra i hur hög grad Ungdomsinitiativet gjort skäl för namnet. Flera distrikt kommenterade att ansökningar skrivna av vuxna trots allt kan ha bifallits då det varit omöjligt att avgöra initiativens ursprung.

Det näst viktigaste kriteriet förefaller ha varit att se till att inga medel gått till ordinarie verksamhet. Ansökningar till utrustning och annat material har vanligtvis avslagits. Undantag har förekommit men endast gällande projekt där syftet varit att låta föreningsmedlemmar testa nya aktiviteter. Återkommande ansökningar för samma projekt (i syfte att spräcka taket för maxbeloppet), har heller inte godkänts medan flera ansökningar från samma förening, men för olika projekt, har accepterats. I enstaka fall har medel för tävlingar och resor godkänts, trots att dessa aktiviteter inte heller föll inom ramen för vad som skulle stödjas. Det kan antingen bero på att ansökningstrycket varit så litet att vissa distrikt önskat bifalla de förslag som ändå gavs i syfte att uppmuntra ungdomar, eller också har de gjort bedömningen att syftet med den aktuella aktiviteten trots allt legat i linje med

projektets övergripande målsättning. Avsteg från RF:s anvisningar har dock endast skett undantagsvis.

Vi har också kunnat märka att likartade ansökningar bedömts på olika sätt i skilda distrikt. I vissa fall har exempelvis endast projekt som ansetts utveckla föreningsverksamheten godkänts och dit har inte rent sociala evenemang räknats, varför sådana ansökningar avslagits. I andra fall har liknande sociala evenemang istället uppfattats som ett medel just för att utveckla föreningen och öka gemenskapen, och därför har sådana ansökningar bifallits.

Några distrikt har inte avslagit några ansökningar alls. I de fall ansökan inte kunnat godkännas har den istället återförts till aktuell förening för kompletteringar och modifiering. Där har det således funnits en dialog mellan DF:et och målgruppen i ansökningsförfarandet.

Sammanfattningsvis kan sägas att RF:s anvisningar har följts då ansökningarna bedömts, men inte på ettoreflekterat sätt. I de fall ett DF ansett det motiverat att bifalla en ansökan som stridit mot anvisningarna, har så skett. Vilka aktiviteter var det då som genomfördes inom ramen för projektet? För att besvara den frågan redovisas först de distriktsansvarigas bild av vilka aktiviteter som genomförts.

PROJEKTENS MÅL OCH INNEHÅLL

Vid samtalen med DF:en visade det sig snart att det var mycket svårt för dessa att ge en enhetlig bild av vilken verksamhet som blivit en följd av Ungdomsinitiativet. Orsaken var det breda spektrum av ansökningar som inkommit och bifallits. Alla möjliga aktiviteter nämndes, från startbidrag för nya skolidrottsföreningar och nya sektioner i existerande föreningar till ”spök-kvällar” och annan mer lättsam verksamhet. Det framgick också att många distrikt hade en ganska vag uppfattning om vad de egentligen hade beviljat anslag till, vilket kan förklaras av ett stort ansökningstryck eller av att personerna som ansvarat för projektet bytts ut under resans gång.

Vissa uttalade mål, eller hur vi ska benämna det, med initiativen framstår dock som mer vanliga än andra. Efter en analys av de distriktsansvarigas berättelser om vilka

verksamheter som ansökningarna gällt, har vi gjort följande övergripande kategorisering när det gäller vad aktiviteterna ska leda till:

- **Utbildning:** Denna typ av projekt har främst handlat om att ungdomar ska delta i utbildningar i syfte att utveckla existerande verksamhet på olika sätt.
- **Delaktighet:** Dessa projekt har främst syftat till att öka delaktigheten i föreningens verksamhet och få medlemmarna att känna större gemenskap i föreningen. I synnerhet projekt med syfte att öka flickors delaktighet, ofta i traditionella pojkidrotter, har noterats av distrikten.
- **Samverkan:** Projekt med avsikt att öka samarbetet mellan olika föreningar eller mellan olika sektioner eller personer inom en förening. Ofta har det handlat om att skapa gemensamma aktiviteter för att bygga upp sociala nätverk mellan föreningens medlemmar. Olika former av lägerverksamhet har varit vanligt förekommande, så även projekt med inriktning mot föreningsdemokrati.
- **Rekrytering:** Här har två typer av verksamheter förekommit: dels olika former av prova-på-verksamhet för att locka nya medlemmar till föreningarna, dels verksamheter där redan föreningsanslutna ungdomar velat pröva på nya aktiviteter. I dessa fall har ansökan om materialinköp förekommit och även bifallits.
- **Ny verksamhet:** Att skapa helt nya och permanenta verksamhetsformer har också varit en målsättning. Exempel på detta är dels startande av skolidrottsföreningar, dels skapandet av nya sektioner i existerande föreningar. Även andra former av ny verksamhet kan noteras, exempelvis startandet av en kafeteria i klubbens regi.

Några övergripande drag i ansökningsfloran framträder också efter samtal med DF:en. Exempelvis kan flertalet projekt klassificeras som punktinsatser snarare än långsiktiga projekt. Vanligtvis har det då handlat om aktiviteter som genomförts

under en eller ett par tillfällen. Vidare kan noteras att rena idrottsaktiviteter är ganska få till antalet, och istället har många ansökningar främst handlat om att genomföra olika typer av kringaktiviteter inom ramen för den ordinarie föreningsverksamheten. Att ansökningarna inte så ofta handlat om idrott i egentlig mening, kan vara en följd av att resor och enstaka cuper eller turneringar inte ansågs som godkända enligt anvisningarna, men det finns ändå anledning att återkomma till denna aspekt i den avslutande diskussionen.

Sett till projektets uttalade målsättning, att uppmuntra till integration och jämställdhet, är det svårt att avgöra i vilken mån denna har uppnåtts. Påpekas bör dock att många delaktighetsprojekt, med inriktning mot flickor, och rekryteringsprojekt legat helt i linje med Ungdomsinitiativets föresatser.

UNGDOMSINITIATIVEN – NÅGRA KONKRETA EXEMPEL

Den bild vi nu givit baseras på den mer eller mindre subjektiva upplevelse olika distriktsansvariga haft av vad de beviljat medel till. Det finns därför anledning att mer systematiskt granska ett antal ansökningar för att öka kunskapen om vad ungdomar vill ägna sig åt – när de själva får välja.

För att få en överblick och kunna ge en rättvisande beskrivning av vilka verksamheter som beviljades medel, har en kategorisering gjorts. Kategoriseringen bygger dels på beskrivningarna från de ansvariga i distrikten, dels på de erfarenheter som dragits vid genomläsning av ansökningsmaterialet. Under genomläsningen framträdde ett antal olika typer av projekt som har fått bilda förgrunden till de kategorier som sedan fastställdes. Kategorierna har således formulerats i nära samspel med det empiriska materialet.

Projekten har bedömts efter dels verksamhetsform, dels innehåll. Flera projekt är tämligen breda till sin karaktär och innehåller flera olika former av verksamhet. I dessa fall har de aktuella projekten kategoriserats på flera poster. Det totala antalet överensstämmer således inte med antalet bifallna ansökningar. Nedan följer en kort beskrivning av kategoriernas mål eller innehåll:

- Breddverksamhet: Projekt i syfte att arrangera breddaktiviteter utan krav och prestation.

- Delaktighet: Projekt i syfte att öka medlemmarnas delaktighet i föreningens verksamhet och få dem att känna gemenskap i föreningen.
- Externt samarbete: Projekt i syfte att utveckla eller öka samarbetet med andra föreningar.
- Jämställdhet: Projekt i syfte att på olika sätt uppmuntra eller stödja ungdomar av underrepresenterat kön i föreningen.
- Information: Projekt i syfte att ta fram och sprida informationsmaterial.
- Integration: Projekt i syfte att uppmuntra invandrarungdomar.
- Rekrytering: Projekt i syfte att locka nya medlemmar till föreningen, alternativt bredda redan engagemanget i flergrensföreningar eller locka tillbaka medlemmar som av olika skäl lämnat föreningen.
- Socialt umgänge/gemenskap: Projekt i syfte att stärka sammanhållningen och gemenskapen.
- Utbildning: Projekt i syfte att utbilda/kompetensutveckla föreningarnas medlemmar.
- Utvecklingsarbete: Projekt i syfte att utveckla/intensifiera existerande verksamhet.
- Läger: Verksamhet förlagd på annan ort, exempelvis olika träningsläger.
- Ny verksamhet: Skapandet av ny, permanent, verksamhet, exempelvis nya föreningar eller sektioner i föreningar.
- Pröva-på verksamhet: Verksamhet där föreningens medlemmar får testa olika idrotter.
- Resor: Verksamhet i form av resa till annan ort.

- Studiebesök: Verksamhet där andra föreningar eller organisationer studeras eller granskas.
- Träning/utveckling: Projekt som syftar till att utveckla den löpande träningsverksamheten i föreningen.
- Tävlning: Omfattar all form av tävlingsverksamhet, cuper och liknande.
- Utrustning/material: Inköp av utrustning och material för verksamheten.

Då genomgången av distriktens upplevelser av vilken verksamhet som förekommit varit tämligen allmän till sin karaktär, ger vi först några konkreta exempel på vilka olika initiativ som kan dölja sig bakom en kategori. På grund av projektens ganska breda karaktär finns ingen möjlighet att hitta exempel som står för var och en av de utvalda kategorierna. Istället ges nedan några exempel på ”typiska” projekt som genomförts inom ramen för initiativet. Samtliga projekt som listas nedan biföljs av respektive DF.

- Ny verksamhet/socialt umgänge/integrering:

Projektbeskrivning:

”Vi vill starta ett medlemscafé/bibliotek på klubben. För att vi ska ha roligt och umgås när vi inte tränar boxning (läsa, göra läxor, surfa, fika...) och på det sättet öka sammanhållningen, kamratskapet och integrationen.”

Kommentar:

Det här är ett exempel på ett projekt som har fått flera rubriceringar: dels handlar det om att skapa en ny verksamhet som skall pågå efter att Ungdomsinitiativet avslutats, dels syftar initiativet uppenbarligen till att förbättra sammanhållningen i föreningen. Projektet har också kategoriserats som ett integrationsprojekt då även detta varit ett uttalat syfte. Här bör dock påpekas att det är svårt att utifrån

projektbeskrivningen veta exakt vad som menas med att öka integrationen.

- Jämställdhet/rekrytering/utbildning:

Projektbeskrivning:

”Projektets mål är: Att väsentlig öka andelen flickor i vår fäktförening. Inom tre år skall minst hälften av alla aktiva i åldrarna 9-15 vara flickor. För att nå målet krävs dels att fler flickor börjar med fäktning, dels att verksamheten utvecklas så att flickorna motiveras att fortsätta. Metoden för att nå målet är att dels fortsätta utbilda nya kvinnliga ledare, dels utveckla särskilda tjejgrupper.”

Kommentar:

Karaktäriseringen motiveras genom den tydliga anknytningen till ökat kvinnligt deltagande och genom det uttalade målet att rekrytera individer (i det här fallet flickor). Vidare anges att redan aktiva kvinnliga fäktare kommer att utbildas för att hantera verksamheten.

- Delaktighet/prova-på verksamhet/socialt umgänge/studiebesök:

Projektbeskrivning:

”Vi vill förutom att syssla med ridsport prova andra idrotter mm. Vi vill också stärka sammanhållningen bland ungdomarna i klubben. Detta genom att göra olika saker tillsammans. Vi har haft ett uppstartsmöte för att se vilka idéer och förslag som finns... Vi utser några som jobbar med varje aktivitet som vi tänkt genomföra. Olika personer ansvarar för olika saker. Målet är att alla skall vara delaktiga och ta ansvar.”

Kommentar:

Till grund för karaktäriseringen ligger till att börja med det uttalade målet att alla inblandade i projektet kommer att få ansvar för verksamhet och därmed öka sin delaktighet. Vidare handlar projektet om att prova på andra idrotter med syftet att öka sammanhållningen i

föreningen. Studiebesök fanns inte med i projektbeskrivningen men listades som aktivitet i projektbeskrivningen vilket motiverar kategoriseringen.

- Resa:

Projektbeskrivning:

”Vi är 7 stycken ungdomar mellan 13-16 år. Vi har gått en dykkurs och ska snart ta våra certifikat. Som avslutning på kursen skulle vi vilja resa iväg över en helg (torsdag till söndag) och dyka t ex på västkusten. Problemet är att vi inte har några pengar att betala resan med. Om vi får lite mer pengar skulle vi 7 resa tillsammans med två stycken ledare. Det skulle vara så kul för att vad vi har hört så ska det vara väldigt fint att dyka och väldigt fin natur.”

Kommentar:

Kommentar är egentligen överflödigt då klassificeringen knappast kan diskuteras.

- Information/pröva-på verksamhet/rekrytering/utrustning:

Projektbeskrivning:

”Att fler ska få insikt i sporten rugby samt att få bort vissa fördomar som kretsar kring rugby. Ha en fungerande ungdomssektion efter projektets slut. Vi ska informera på mellan- och högstadieskolorna samt gymnasiet. Planerade aktiviteter är ungdomsträningar för nybörjare, informationsträffar samt matcher. De som skall vara med i aktiviteterna är alla som vill pröva rugby i den åldersgruppen vi vänder oss till samt våra ungdomstränare.”

Kommentar:

Kategoriseringen gällande information, pröva-på verksamhet och rekrytering framstår som naturlig med tanke på projektbeskrivningen. I budgetplanen ingick också en post med inköp av rugbymaterial för verksamheten. Projektet har ej kategoriserats som tävlingsverksamhet

trots att matcher skall förekomma. Skrivningen har tolkats så att det handlar om träningsmatcher mellan potentiella nya utövare snarare än en regelrätt cup eller organiserad tävling.

- Tävling:

Projektbeskrivning:

”Vi är 6 st 16-åringar som tillsammans vill planera, organisera, genomföra samt efter turneringen utvärdera en bandyturnering för 12-åringar.”

Kommentar:

Projektet är ett typiskt exempel på en enstaka tävling/cup. Här finns inga ansatser till återkommande verksamhet, vilket var ett kriterium för att denna typ av verksamhet skulle få arrangeras, och inte heller några övriga målsättningar med evenemanget. En tävling för dess egen skull helt enkelt.

Den bild som framträder i dessa exempel är mångfacetterad. Här finns exempel på breda projekt med ett diversifierat innehåll och på projekt inriktade på en enstaka aktivitet, i form av en resa eller en tävling/cup. Exempelen visar också på de svårigheter som uppstår i samband med kategoriseringarna av projekten. I vissa fall är det inte helt lätt att förstå exakt vad som avses i projektbeskrivningen.

EN GRANSKNING AV ANSÖKNINGSHANDLINGARNA FRÅN FEM OLIKA DISTRIKT

Nu följer en mer detaljerad granskning av ansökningarna från fem olika distrikt. Vi har benämnt dessa med bokstäver, A-E. Det bör dock påpekas att vissa ansökningshandlingar är ofullständiga. Orsaken är till stor del densamma som i resultatdel 1, dvs. personalförändringar och liknande har medfört att en del material gått förlorat. Det gäller främst de projekt som avslagits. För de projekt som beviljats medel finns genomgående kompletta översikter för hela projektet, 2002-2004. Vidare bör påpekas att datainsamlingen genomfördes i ett skede då Ungdomsinitiativet inte var helt avslutat, vilket gör att ytterligare ansökningar kan

ha inkommit. Fokus är riktat mot antalet inkomna projektansökningar, verksamhetsformen och målet med aktiviteterna. När det gäller målet med verksamhetsformen har endast bifallna projekt studerats.

DISTRIKT A

Distrikt A är ett glesbygdssdistrikt i Norrland. Distriktet verkar ha varit ett av de där Ungdomsinitiativet inte levt upp till förväntningarna. Den ansvarige i distriktet berättade under intervjun att få ansökningar inkommit i relation till mängden information som spridits. Totalt inkom under projektiden sjutton ansökningar, varav nio bifölls. En översikt över Ungdomsinitiativet i distriktet presenteras nedan.

TABELL 1: Översikt över Ungdomsinitiativet i distrikt A 2002-2004

<u>Översikt*:</u>		<u>Kronologisk översikt*:</u>	
Antal ansökningar	17	Antal ansökningar 2002	0
Bifall	9	Antal ansökningar 2003	11
Avslag	8	Antal ansökningar 2004	6
 <u>Projektens innehåll*2:</u>			
Breddverksamhet	2	Rekrytering	5
Delaktighet	-	Resor	-
Externt samarbete	-	Socialt umgänge/gemenskap	2
Jämställdhet	1	Studiebesök	-
Information	3	Träning/utveckling	2
Integration	-	Tävling	-
Läger	1	Utbildning	4
Ny verksamhet	1	Utrustning/material	4
Pröva-på verksamhet	1	Utvecklingsarbete	-

* Med reservation för att ett antal avslagna ansökningar eventuellt ej medtagits i distriktets översikt.

*2 Endast bifallna projekt är medtagna i statistiken. Vissa projekt har multipelt innehåll varför de listats i flera kategorier. Totalsumman stämmer således inte med antalet bifallna ansökningar.

Av antalet inkomna ansökningar har cirka hälften avslagits. Det framgår tydligt av ansökningshandlingarna varför så skett, och genomgående verkar det bero på att RF:s anvisningar för projektet inte följts. Distriktet har använt sig av en standardiserad mall för avslag. Ofta har följande delgivits föreningarna som fått sin ansökan avslagen:

Beslut: XXX har avslagit Er ansökan, uppfyller ej kriterierna för Ungdomsinitiativ

För att räknas som ungdomsinitiativ ska det vara ett initiativ/projekt som genomförs av och för ungdomar. Det ska handla om att utveckla verksamheten, inte ordinarie verksamhet och inte heller utlandsresor eller enstaka cuper/turneringar. Men gärna projekt som bidrar till integration, jämställdhet eller ökar ungdomars delaktighet och inflytande.

Just denna formulering återkommer, helt eller delvis, i alla fall där distriktet avslagit ansökan. Formuleringen är tagen rakt ur det ansökningsmaterial som RF skapade för att sprida information om Ungdomsinitiativet. Vidare kan man konstatera att distriktet haft en mycket försiktig start där inga projekt initierades under 2002. Under 2003 tog verksamheten fart för att avstanna under projektets sista år.

Sett till projektens innehåll går det inte att dra några mer djupgående slutsatser. Översikten kännetecknas främst av att det förefaller ha varit stor spridning gällande de bifallna projektens mål och innehåll. Tävlingsverksamhet förekommer ej bland de godkända ansökningarna, ej heller resor. Vidare kan konstateras att jämställdhets- och integrationsprojekt inte har varit särskilt vanligt förekommande.

Av ansökningarna kan konstateras att det främst rört sig om punktvisa insatser under kortare period och ofta avgränsat till föreningens existerande verksamhet: främst i form av rekryteringsverksamhet och inriktning mot nya målgrupper. Det finns också många projekt som försökt bevara medlemmar inom föreningarna, exempelvis genom breddverksamhet och insatser för att öka gemenskapen. Detta har också i flera fall kombinerats med olika typer av utbildningsinsatser för att förbättra verksamheten. Värt att notera är dock att inga projekt hade den uttalade målsättningen att öka ungdomarnas delaktighet i föreningsverksamheten, i alla fall inte av projektbeskrivningarna att döma.

Posten ”Utrustning/material” bör kommenteras närmre, i synnerhet då RF-anvisningarna tydligt anvisade att stöd till detta endast fick ges undantagsvis. Trots detta kan konstateras att fyra, av totalt nio bifallna projekt, innehållande stöd för utrustning och material bifallits. Det låga antalet ansökningar totalt sett kan ha bidragit till att distriktet velat godkänna alla ansökningar som inte direkt bröt mot anvisningarna. Samtidigt kan man konstatera att inget av de fyra aktuella projekten har huvudsakligen uppehållit sig vid utrustnings- och materialinköp. Alla har istället

fokuserat kring aktiviteter och evenemang som i sin tur krävt materialinköp för att kunna genomföras. Då projekten ofta varit helt beroende av Ungdomsinitiativet för att kunna genomföras har det inte varit aktuellt att endast ge stöd åt den delen av evenemanget som inte omfattade materialinköp. Följden av detta hade blivit att inget projekt överhuvudtaget kunnat genomföras över huvud taget.

DISTRIKT B

Distrikt B, ett glesbygdssdistrikt i Götaland, rapporterade under intervjuerna att de var nöjda med Ungdomsinitiativet. Initiativet hade fått ett gott mottagande samarbetet med föreningarna hade förlöpt väl, även om man känt att det varit svårt att nå ut till mindre livaktiga föreningar. Totalt inkom 38 ansökningar varav 26 bifölls. En översikt över Ungdomsinitiativet i distriktet presenteras nedan.

TABELL 2: Översikt över Ungdomsinitiativet i distrikt B 2002-2004

<u>Översikt*:</u>		<u>Kronologisk översikt*:</u>	
Antal ansökningar	38	Antal ansökningar 2002	5
Bifall	26	Antal ansökningar 2003	13
Avslag	12	Antal ansökningar 2004	19
		Odaterade	1
<u>Projektens innehåll*2:</u>			
Breddverksamhet	-	Rekrytering	3
Delaktighet	3	Resor	1
Externt samarbete	2	Socialt umgänge/gemenskap	7
Jämställdhet	1	Studiebesök	4
Information	-	Träningsutveckling	1
Integration	-	Tävling	13
Läger	3	Utbildning	3
Ny verksamhet	2	Utrustning/material	7
Pröva-på verksamhet	-	Utvecklingsarbete	4

* Med reservation för att ett antal avslagna ansökningar eventuellt ej medtagits i distriktets översikt.

*2 Endast bifallna projekt är medtagna i statistiken. Vissa projekt har multipla former/mål varför de listats i flera kategorier. Totalsumman stämmer således inte med antalet bifallna ansökningar.

Ett ganska stort antal projekt har avslagits. En av orsakerna till detta har varit att de ansvariga på förbundet anser att det egentligen varit vuxna som legat bakom ansökan. Detta rör sig dock endast om ett mindre antal. Det stora flertalet av avslagen bottnade istället i att pengarna helt enkelt tagit slut för det aktuella

verksamhetsåret. I distrikt B kan Ungdomsinitiativet gestaltas som en raket där distriktet, efter en försiktig start under 2002, upplevde en markant och tilltagande ökning under de följande åren.

Precis som i fallet med distrikt A kan en stor spridning gällande inriktningen på de bifallna projekten noteras. Här finns exempel på de flesta typer av projekt och de flesta inriktar sig på olika typer av rekryterings- eller medlemsevenemang för att få föreningen att fungera bättre. Ett inte oansenligt antal projekt med inriktning på socialt umgänge/gemenskap kan noteras bland ansökningshandlingarna. I flera av dessa fall har det varit fråga om rent sociala aktiviteter i syfte att förbättra stämningen mellan föreningens medlemmar.

Det kan dock utifrån sammanställningen konstateras att efterlevnaden av RF:s anvisningar varit godtycklig. Av de 26 beviljade projekten har hälften någon slags koppling till tävlingsverksamhet. I vissa fall rör det sig om breda projekt med vissa tävlingsinslag, i andra fall om arrangerandet av olika typer av tävlingar och cuper utan andra inslag. Det verkar nästan som man i distriktet godkänt i stort sett alla ansökningar som inkommit, oavsett innehåll (med undantag för vuxenprojekt), tills pengarna tagit slut varpå man tvingats avslå ett antal ansökningar.

Under intervju kommenterade den ansvarige på distriktet att de fokuserat på att projekten skulle vara av och för ungdomar. Ansökningshandlingarna stärker detta intryck, men det verkar samtidigt som detta krav medfört att resten av RF:s anvisningar fått stå tillbaka. Hänsyn har inte tagits till att tävlingar och cuper inte skulle tillåtas. Ett antal projekt innehållande materialinköp förekommer och även en resa har smugit sig in bland projekten. Kort sagt: så länge projektens upphovsman varit ungdomar i föreningarna har de godkänt de flesta projekt tills pengarna tagit slut. Följden av detta är att ett antal projekt som möjligen bättre levde upp till anvisningarna därmed avslagits, eftersom medlen redan förbrukats.

Gällande övriga kategorier kan konstateras att jämställdhets- och integrationsprojekt inte heller här svarat för en särskilt stor andel av de beviljade projekten och att antalet ansökningar med ett uttalat syftet att öka delaktigheten bland ungdomarna varit relativt litet.

Kommenteras bör att frågan om delaktighet är svår att besvara, vilket delvis är en följd av hur ansökningarna formulerats. Ungdomar som ansöker om pengar talar

hellre om vad de avser att göra snarare än att de vill öka sin delaktighet, även om den faktiska följden av verksamheten blir ökad delaktighet. Här baseras analysen på ansökningarnas innehåll snarare än det faktiska utfallet av verksamheten då detta är mycket svårt att uttala sig om då projekten inte följts upp i distriktet.

DISTRIKT C

I distrikt C, ett glesbygdsdistrikt i Svealand, var den ansvarige mycket positiv till Ungdomsinitiativet. Projektet hade levt upp till målsättningarna och de hade egentligen inget negativt att säga överhuvudtaget förutom att det var synd att projektet tog slut. De upplevde att kontakterna med föreningarna hade gått lätt och att ungdomarna genom projektet fått chansen att öka sin delaktighet, även om det varit svårt att få vuxna att inte försöka blanda sig i och styra projekten. De konstaterade att de lyckats göra av med hela anslaget. Totalt inkom 36 ansökningar, varav nästan alla bifölls. Endast två avslag kan noteras. En översikt över Ungdomsinitiativet i distriktet presenteras nedan (tabell 3).

Utifrån översikten av anvisningarna kan konstateras att projektet startat försiktigt och därefter alltmer accelerera. Under 2002 förekom endast sporadisk verksamhet medan de följande åren visar på ett stort antal ansökningar och, följaktligen, bifallna projekt.

Nästan inga ansökningar har avslagits. Ansökningsmaterialet ger ingen indikation till varför antalet var så litet. De två avslagna ansökningarna motiverades med att ”de inte föll inom ramen för Ungdomsinitiativet” på grund av att det var vuxna som stod bakom ansökningarna. Projektanvisningarna verkar dock inte fått en alltför framträdande roll vid bedömningen. Under intervjun med den ansvarige i distriktet konstaterade denne att ”... man har försökt följa instruktionerna från RF om integration och inflytande, men inte följt dem slaviskt”. Detta förhållningssätt verkar dock inte ha orsakat betydande problem. Att vissa avvikelser från anvisningarna föreligger kan konstateras när man studerar vad för slags projekt som bifallits. Ett par projekt innehållandes tävlingar och cuper har exempelvis bifallits.

TABELL 3: Översikt över Ungdomsinitiativet i distrikt C 2002-2004

<u>Översikt*:</u>		<u>Kronologisk översikt*:</u>	
Antal ansökningar	36	Antal ansökningar 2002	3
Bifall	34	Antal ansökningar 2003	15
Avslag	2	Antal ansökningar 2004	18

<u>Projektens innehåll*2:</u>			
Breddverksamhet	-	Rekrytering	1
Delaktighet	8	Resor	6
Externt samarbete	2	Socialt umgänge/gemenskap	18
Jämställdhet	3	Studiebesök	2
Information	-	Träning/utveckling	1
Integration	3	Tävling	2
Läger	2	Utbildning	6
Ny verksamhet	3	Utrustning/material	1
Pröva-på verksamhet	1	Utvecklingsarbete	3

---

* Med reservation för att ett antal avslagna ansökningar eventuellt ej medtagits i distriktets översikt.

*2 Endast bifallna projekt är medtagna i statistiken. Vissa projekt har multipla former/mål varför de listats i flera kategorier. Totalsumman stämmer således inte med antalet bifallna ansökningar.

Ytterligare några poster bör dock kommenteras. I distrikt C finns ett stort antal projekt med fokus på delaktighet och social samvaro, något som inte iakttagits i tidigare undersökta distrikt. En studie av ansökningsmaterialet visar att ett stort antal av de föreningar som sökt projektmedel upplevt att verksamheten fungerat dåligt. Det har i många fall funnits stridigheter inom föreningen och klubbkänslan har varit låg. Ungdomsinitiativet har varit ett sätt för föreningarna att råda bot på detta, vilket knappast har att göra med att föreningsverksamheten fungerat sämre i distrikt C än i andra distrikt. En tänkbar förklaring framträder när intervjun med DF:et granskas. Den ansvarige för Ungdomsinitiativet påpekade under intervjun uttryckligen att projektet använts som "dörröppnare" i det att man medvetet sökt upp ledare i föreningar där verksamheten varit sovande eller endast delvis livaktig och erbjudit dem projektet. Det konstaterades också att denna metod fått positiva effekter. Därmed är det inte heller förvånande att ansökningarna i distriktet präglas av denna typ av projekt.

Utöver detta kännetecknas de bifallna projekten av samma diversifiering som i de tidigare distrikten. Ansökningar av vitt skilda slag har inkommit och bifallits. Distrikt C är dock ett tydligt exempel på hur en medveten inriktning av

Ungdomsinitiativet också påverkat utfallet, i form av fördelningen av inkomna ansökningar.

DISTRIKT D

Distrikt D, ett mindre distrikt dominerat av en centralt belägen medelstor svensk stad, gav under intervjun en splittrad bild av hur Ungdomsinitiativet fungerat. De hade med andra ord en ganska vag uppfattning om projektet och dess genomförande. Totalt inkom 22 ansökningar, varav nitton godkändes. En översikt av Ungdomsinitiativet i distriktet presenteras nedan (tabell 4).

TABELL 4: Översikt över Ungdomsinitiativet i distrikt D 2002-2004

<u>Översikt*:</u>		<u>Kronologisk översikt*:</u>	
Antal ansökningar	22	Antal ansökningar 2002	5
Bifall	19	Antal ansökningar 2003	4
Avslag	3	Antal ansökningar 2004	9
		Odaterade	2
<u>Projektens innehåll*2:</u>			
Breddverksamhet	-	Rekrytering	3
Delaktighet	3	Resor	1
Externt samarbete	3	Socialt umgänge/gemenskap	6
Jämställdhet	2	Studiebesök	2
Information	1	Träningsutveckling	-
Integration	1	Tävling	2
Läger	2	Utbildning	6
Ny verksamhet	2	Utrustning/material	2
Pröva-på verksamhet	3	Utvecklingsarbete	2

* Med reservation för att ett antal avslagna ansökningar eventuellt ej medtagits i distriktets översikt.

*2 Endast bifallna projekt är medtagna i statistiken. Vissa projekt har multipla former/mål varför de listats i flera kategorier. Totalsumman stämmer således inte med antalet bifallna ansökningar.

Från distriktets sida upplevdes att projektet haft en lång startfas. Detta bekräftas av sammanställningen av ansökningarna. Det var först under 2004 som ett större antal ansökningar inkom. Distriktet förklarade det låga antalet ansökningar med att det förelåg en konkurrenssituation med andra pågående projekt.

När det gäller projektens innehåll förekommer allt från tävlingar till utbildningar i syfte att motverka att ungdomar börjar röka. Utbildningsprojekt och social samvaro är de kategorier som är vanligast bland de bifallna ansökningarna. De avslagna projekten har varit av sådan art där fokus legat på materialinköp alternativt där ungdomar inte varit delaktiga i ansökningsförfarandet.

Distriktet visar dock tydligt hur svårt det är att bedöma ungdomarnas delaktighet. Från distriktets sida uttrycktes en oro att ansökningar med vuxna som upphovsman slunkit igenom kontrollen. En spontan iakttagelse bekräftar denna oro. Flera av de godkända ansökningarna är skrivna på officiellt brevpapper och med ett avancerat språkbruk. Nu går det naturligtvis inte att dra några slutsatser av detta men i och med att distriktet själva känner sig osäkra på denna punkt kan frågetecken resas kring några av ansökningarnas ursprung. Samtidigt bör det påpekas att en ansökan som till form och innehåll setts över av en vuxen inte behöver betyda att inte ungdomar var initiativtagare.

Att Ungdomsinitiativet fått detta breda utfall är knappast förvånande. I och med att idrottsrörelsens karaktär inbjuder till tävlingsverksamhet, och denna kategori inte tillåtits, faller den kanske dominerande verksamhetsformen bort från projektet, i alla fall om anvisningarna följts. Om man inte gör en riktad satsning, vilket skett i distrikt C, är det tämligen naturligt att de inkomna ansökningarna varit av vitt skilt slag. Då ansökningstrycket i alla distrikt varit relativt lågt har man heller inte kunnat nischas projektet mot exempelvis jämställdhets- eller integrationsprojekt. Det totala antalet sådana ansökningar har helt enkelt varit för lågt.

Huruvida den stora spridningen gällande projektens inriktning är ett problem kan dock diskuteras. Ett av huvudsyftena med Ungdomsinitiativet var att initiera ny verksamhet och den stora spridningen antyder att så möjligen varit fallet. Distriktets erfarenheter stödjer i det här fallet en sådan hypotes. Erfarenheterna från distrikt D var att de flesta projekten genomsyrades av ett nytänkande gällande verksamheten. Det bör dock påpekas att det stora flertalet distrikt inte hade samma erfarenheter, vilket visades i resultatdel I.

DISTRIKT E

Distrikt E, ett distrikt dominerat av en svensk storstad i närområdet, var det distrikt av de utvalda som rapporterade att de haft störst problem att initiera Ungdomsinitiativet. Inledningsvis fanns ingen ansvarig för projektet vilket gjorde att verksamheten aldrig kom igång. Med tiden satte dock verksamheten fart. Totalt inregistrerades 21 ansökningar varav fjorton bifölls. En översikt av Ungdomsinitiativet i distriktet presenteras nedan (tabell 5).

TABELL 5: Översikt över Ungdomsinitiativet i distrikt E 2002-2004

<u>Översikt*:</u>		<u>Kronologisk översikt*:</u>	
Antal ansökningar	21	Antal ansökningar 2002	2
Bifall	14	Antal ansökningar 2003	2
Avslag	7	Antal ansökningar 2004	17

<u>Projektens innehåll*2:</u>			
Breddverksamhet	-	Rekrytering	1
Delaktighet	1	Resor	1
Externt samarbete	-	Socialt umgänge/gemenskap	2
Jämställdhet	2	Studiebesök	-
Information	2	Träningsutveckling	1
Integration	2	Tävling	2
Läger	1	Utbildning	4
Ny verksamhet	3	Utrustning/material	3
Pröva-på verksamhet	-	Utvecklingsarbete	1

---

* Med reservation för att ett antal avslagna ansökningar eventuellt ej medtagits i distriktets översikt.

*2 Endast bifallna projekt är medtagna i statistiken. Vissa projekt har multipla former/mål varför de listats i flera kategorier. Totalsumman stämmer således inte med antalet bifallna ansökningar.

I de sju avslagna ansökningarna, återfinns det mesta som RF-anvisningarna identifierat som ej tillåtna inriktningar. I likhet med ett tidigare redovisat distrikt har detta använt sig av formuleringar ur ansökningshandlingarna för att motivera avslag. Detta antyder att anvisningarna generellt sett följts.

De problem som distriktet angav de hade i starten avspeglas tydligt i projektöversikten. Endast fyra projekt godkändes under 2002-2003. Därefter skedde en ansökningsexplosion med sjutton ansökningar under 2004. Liksom tidigare kan en stor spridning noteras gällande de bifallna projektens inriktning.

Liksom tidigare kan också vissa projekt med tävlingsverksamhet och materialinköp noteras bland de bifallna ansökningarna men det rör sig om enstaka fall. Där detta förekommit har också dessa aktiviteter endast varit delar i större projekt som också innefattat andra aktiviteter.

En sak som skiljer distrikt E från de övriga är att mängden permanenta aktiviteter förefaller vara större. Här kan noteras start och drift av hemsida, arbete mot droger och öppnande av cafeteriaktivitet. I dessa fall har medel sökt för initiering av verksamhet som sedan skulle fortsätta efter det att Ungdomsinitiativet avslutats.

Integrationsprojekt saknas helt. Med tanke på Ungdomsinitiativets uttalade fokusering på denna fråga och det faktum att distriktet ifråga har en stor andel invånare härstammande från andra länder hade man kunnat förmoda att denna typ av verksamhet skulle ha uppmärksammats av föreningarna. Så har dock ej skett.

SAMMANFATTNING

Några övergripande slutsatser kan dras av ansökningshandlingarna. Viss försiktighet måste dock iaktas. För det första är endast fem av 21 distrikt medtagna i studien. Vidare har stora skillnader noterats i antalet inkomna ansökningar och hur förbunden handhaft dessa. Nedanstående sammanfattning avser därför främst beröra några av de iakttagelser som redogjorts för i samband med beskrivningarna av distrikten samtidigt som de sätts in i ett större sammanhang. En översikt över Ungdomsinitiativets innehåll i distriktet presenteras ändock nedan (tabell 6).

De vanligaste mål eller innehåll i ansökningar som bifallits var (rangordnade efter vanlighet):

- Socialt umgänge/gemenskap
- Utbildning
- Tävling
- Inköp av utrustning/material
- Delaktighet

TABELL 6: Översikt över Ungdomsinitiativet i distrikt A-E 2002-2004

<u>Översikt*:</u>		<u>Kronologisk översikt*:</u>	
Antal ansökningar	134	Antal ansökningar 2002	15
Bifall	102	Antal ansökningar 2003	45
Avslag	32	Antal ansökningar 2004	71
		Odaterade	3

<u>Projektens innehåll*2:</u>			
Breddverksamhet	2	Rekrytering	13
Delaktighet	15	Resor	9
Externt samarbete	7	Socialt umgänge/gemenskap	35
Jämställdhet	9	Studiebesök	8
Information	6	Träningsutveckling	5
Integration	6	Tävling	19
Läger	9	Utbildning	23
Ny verksamhet	11	Utrustning/material	17
Pröva-på verksamhet	5	Utvecklingsarbete	10

---

* Med reservation för att ett antal avslagna ansökningar eventuellt ej medtagits i distriktets översikt.

*2 Endast bifallna projekt är medtagna i statistiken. Vissa projekt har multipla former/mål varför de listats i flera kategorier. Totalsumman stämmer således inte med antalet bifallna ansökningar.

Variationer förekommer i samtliga distrikt varför grupperingen måste bedömas med försiktighet. Vidare måste också hänsyn tas till vilken roll de skilda kategorierna spelat i de olika projekten. Ett exempel är utrustning/material som med enstaka undantag haft en mycket undanskymd position i de flesta projekt. Vissa verksamheter med annan inriktning har helt enkelt krävt materialinköp för att kunna genomföras utan att detta på något sätt varit ett huvudsyfte, eller i alla fall inte angivits som ett huvudsyfte.

Utifrån översikten kan några iakttagelser göras. På det hela taget stödjer översikten de slutsatser som drogs från intervjuerna med distrikten. Ungdomsinitiativet hade en ganska lång startfas och få ansökningar inkom under det första året. Därefter kan en betydande och kontinuerlig ökning noteras.

När det gäller vilka projekt som bifallits och avslagits kan vissa gemensamma trender noteras. Gemensamt för alla undersökta distrikt är att ungdomarnas delaktighet har varit en avgörande faktor för bifall av projektansökningar. Om ansökningarna kommit från vuxna har de regelmässigt avslagits. Svårigheten här vid lag har snarast rört hur man skulle avgöra vad som varit på ungdomars initiativ och vad som inte varit det. Att vuxna hjälpt till med utformningen av ansökningar är

uppenbart i vissa fall, men knappast ett avsteg från RF-anvisningarna. Det får här förmodas att distrikten informerat sig om projektens ursprung innan beslut har fattats. Av deras egna utsagor och kommentarerna vid avslag verkar det som om så har skett.

Den stora spridningen av projekt har kommenterats på flera platser ovan. En summering visar att de bifallna projekten spridit sig över samtliga definierade kategorier. Att så varit fallet är knappast särskilt märkligt. Endast ett av de undersökta distrikten har gjort en insats för att få in ansökningar från vissa typer av föreningar. I övriga fall har föreningarna på egen hand formulerat ansökningar. I och med att tävlingsevenemang, en av grundbultarna i föreningsverksamheten, inte tilläts och heller inte ordinarie verksamhet, är det ganska naturligt att de inkomna projekten var av alla tänkbara slag.

Projekten kännetecknas av att de i regel ställer den löpande verksamheten i fokus. Det har handlat om att driva eller utveckla redan existerande aktiviteter, ibland att bredda dem. Man har tagit fasta på frågor och problem som är aktuella i föreningen när man ansökt om medel. Projekten har i regel varit korta: aktiviteter under ett par tillfällen. Projekt som försökt skapa helt ny, permanent, verksamhet har varit ovanliga.

I de föreningar där man exempelvis haft bristande gemenskap har man försökt göra något åt detta. I de fall man har haft stort tapp på exempelvis flickor har man försökt motverka detta. I de fall man haft problem baserade på föreningsmedlemmarnas kulturella härkomst har man försökt lösa dem. Men, man har inte, i föreningar där sådana problem saknats, försökt föra upp dem på agendan genom ungdomsinitiativet. Detta är troligtvis förklaringen till att exempelvis antalet integrationsprojekt varit förhållandevis lågt, trots att flera av de undersökta distrikten har en stor mängd invånare med icke-svensk härkomst.

RESULTAT III – UNGDOMARNA

INLEDNING

I rapportens sista resultatredovisning står ungdomarnas egna erfarenheter av Ungdomsinitiativet i förgrunden. Redovisningen bygger på intervjuer med femton ungdomar, nio flickor och sex pojkar, i åldern 17 till 25 år. Ungdomarna kom från hela Sverige och var hemmahörande i åtta olika distrikt. De representerar tolv olika idrotter. Vid urvalet av ungdomar utgick vi från de uppgifter ungdomarna angivit i ansökningshandlingarna och tog kontakt med dem personligen. Merparten av intervjuerna skedde på telefon. Samtalen med ungdomarna kretsade kring följande frågeområden (det fullständiga frågeformuläret finns bifogat som bilaga 2):

- Vem är du? (nuvarande sysselsättning, idrottserfarenhet, ledarerfarenhet, eventuell ung ledare)
- Hur fick du kännedom om Ungdomsinitiativet?
- Hur gick ansökningsförfarandet till?
- Har vuxna funnits med? På vilket sätt?
- Hur har projektet fungerat? (Vad har ni gjort? Vad var bra/lätt? Vad var dåligt/svårt?)
- Är det något som är annorlunda när ungdomar genomför aktiviteter själva utan inblandning från vuxna?

Vid analysen av svaren har vi försökt att vara uppmärksam på variationen och spridningen i svaren, samtidigt som vi velat urskilja eventuella mönster i de erfarenheter ungdomarna beskriver.

Trots vår strävan att nå ungdomar och efterhöra deras egna upplevelser, fick vi vid några tillfällen istället kontakt med vuxna ledare i föreningarna. För att ge prov på hur vissa projekt genomfördes, när ungdomar hade en mer undanskymd roll, har

även fem vuxna ledare intervjuats. Deras erfarenheter redovisas också kortfattat i denna del. Dessutom låter vi vid några tillfällen även de distriktsansvarigas synpunkter komma fram. Redovisningen bygger med andra ord på intervjuer med såväl idrottsaktiva ungdomar som ledare i föreningar och distriktsansvariga – men det är ungdomarnas erfarenheter som står i fokus.

UNGDOMARNA – EN HOMOGEN GRUPP

”Kan du berätta lite om dig själv” – så löd en av de inledande frågorna till ungdomarna. De berättade då om hur de sedan tidig ålder hade hållit på med idrott, ofta flera olika, men att det nu var en idrott som dominerade. Så långt är berättelserna enhetliga. Det är också deras bakgrund. Samtliga går eller har gått ett studieförberedande gymnasieprogram. Av dem som avslutat sina gymnasiestudier, var två förvärvsarbetande och de övriga läste antingen på universitetet eller var i färd med att påbörja sina vidare studier (”ska läsa medicin i Lund efter jul”, ”vill söka in till Idrottshögskolan och bli lärare”, ”ska läsa till biomedicinsk analytiker”). En flicka hade en pappa som var född i Mellanöstern, annars hade alla svensk bakgrund. Samtliga utom en hade ledarerfarenhet från idrotten (den aktuella unga mannen, 18 år gammal, som inte hade varit ledare var dock kapten i sitt ishockeylag). Vilka slag av erfarenheter de hade av ett idrottsledarskap varierade. Några var ledare eller tränare för yngre barngrupper, en var distriktsdomare och andra agerade hjälptränare eller ingick i olika former av ledarsatsningar. En ung kvinna sa att hon aldrig hade varit ledare, men under samtalets gång visade det sig att hon var ordförande i sin förening – en uppgift som hon uppenbarligen inte direkt associerade med ledarskap. Ungefär hälften av ungdomarna hade varit med eller ingick fortfarande i Riksidrottsförbundets Unga ledarsatsning. Vanligtvis hade de deltagit på en utbildning som arrangerats inom ramen för satsningen.

De ungdomar vi talat med skiljer sig naturligtvis åt på en mängd olika sätt, men att döma av deras svar på de frågor vi ställt framstår de som mycket homogena. De håller visserligen på med olika idrotter – men de har liknande erfarenheter av sitt idrottande. Idrotten framstår som en viktig del av deras tillvaro. De uttrycker också ett stort engagemang för sin idrott – och flera projekt de varit initiativtagare till, vilket vi snart ska se, handlar om att få just deras idrott att leva vidare. Många tog med andra ord ett stort ansvar, även om de inte själva talade i de termerna, och försökte på olika sätt värna om sin idrott liksom om sin förening. Exempelvis sökte

de medel för aktiviteter som skulle sporra deras kompisar att vilja fortsätta idrotta, eller genom att ordna aktiviteter för att rekrytera nya utövare. De ungdomar vi samtalat med ter sig genom sin bakgrund och sina erfarenheter inte som ”vilka ungdomar som helst”, dvs. de representerar knappast ett tvärsnitt av ungdomsgruppen i befolkningen. Tidigare studier om bland annat unga idrottsledare har visat detsamma, och det finns anledning att återvända till den aspekten i rapportens avslutande diskussion.⁶

ATT VETA OM – EN FÖRUTSÄTTNING FÖR ATT TA INITIATIV

I resultatdel I redovisades hur DF:en arbetat med att marknadsföra Ungdomsinitiativet. Mestadels användes traditionella informationsvägar, såsom hemsidor, annonser, föreningsutskick och föreningsbesök. Ett problem som många distriktsansvariga tog upp, var svårigheten att nå ut till målgruppen. Många uttryckte sitt missnöje över att de inte lyckats få direktkontakt med ungdomar, och de distrikt där utfallet varit bra, kännetecknades just av att man där lyckats få personlig kontakt med ungdomar.

En naturlig fråga att ställa till ungdomarna var därför: Hur fick du reda på att Ungdomsinitiativet fanns? Även i dessa svar framträder ett tydligt mönster. Nästan alla av de intervjuade ungdomarna hade fått kännedom om initiativet genom att en vuxen ledare berättat om det. Dessutom hade de vuxna inte bara informerat om satsningen och att det fanns pengar att söka – de hade i de flesta fall sökt upp just dessa ungdomar och uppmanat dem att söka. Flera av dem som sedan tog ett initiativ kan alltså sägas vara särskilt utvalda. DF:ens beskrivning av det nödvändiga i att få direktkontakt med ungdomar, verkar alltså vara en riktig iakttagelse.

Vilka vuxna var det då som kontaktade ungdomarna? I samtliga fall var det en mer eller mindre närstående vuxen, dvs. lärare på skolan som dessutom tjänstgjorde som ungdomarnas handledare, deras tränare, en kanslist i den egna föreningen –

---

⁶ Se Redelius, Karin, Ledarna och barnidrotten – Idrottsledarna syn på idrott, barn och fostran. Stockholm: HLS Förlag, 2002 och Redelius, Karin (m fl), Ung ledar sökes. En studie av Riksidrottsförbundets satsning på unga ledare. Stockholm: Idrottshögskolan, Riksidrottsförbundet, SISU Idrottsutbildarna, 2004.

eller en familjemedlem. Det kan vara en tillfällighet, eftersom antalet intervjuer är begränsat, men faktum är att i fem av fallen var det ungdomarnas egen far som berättade om Ungdomsinitiativet. Denne var dock inte bara en pappa i största allmänhet, utan en pappa som var djupt engagerad i idrottsrörelsen, antingen som anställd eller som ideell ledare. Endast i ett fall beskrev en pojke att han fick tag i ansökningshandlingarna via distriktets hemsida, men då hade han redan kännedom om initiativet eftersom han själv hade kontaktat sitt förbund. Vikten av att nå ungdomar personligen vid satsningar av det här slaget kan således inte underskattas. Nämnade fall var för övrigt också det enda vi träffade på, där ungdomar sökte upp vuxna, föreningens styrelse i detta exempel, och berättade om en idé de gärna ville realisera – utan att de då hade kännedom om Ungdomsinitiativet. Vanligtvis gick annars kontakten i den andra riktningen – vuxna sökte upp ungdomar, som därefter funderade ut något de ville göra.

INITIATIV AV, MED OCH FÖR UNGDOMAR?

Några av de distriktsansvarige uttryckte en oro för att vuxna varit alltför inblandade i det som skulle vara ungdomars initiativ. I vilken utsträckning så möjligen varit fallet, är det med ledning av denna studies empiriska underlag svårt att avgöra. Om vi endast skulle bygga vår bedömning på de genomförda intervjuerna är denna oro inte befogad, men då är det viktigt att ha i minnet att urvalet av ungdomar inte gjorts slumpmässigt. De ungdomar vi fått kontakt med, genom att deras namn stod på ansökningarna, har dock genomfört projekten på egen hand, eller med marginellt stöd av en vuxen.

I alla fall utom två svarade intervjupersonen själv att det varit han eller hon som skrivit ansökan, oftast dock tillsammans med kamrater eller med stöd av en vuxen. Detsamma gäller själva genomförandet av aktiviteten. När vi ställde frågan, ”Hur mycket har du gjort själv?”, blev svaret inte sällan: ”Jag har väl gjort i princip allting själv, men de andra [kamraterna] har väl hjälpt till en del”. Det finns alltså en kategori ungdomar, kanske den nya generationens eldsjälar, som har varit mycket drivande och lagt ner stort arbete för att projekten skulle komma till stånd.

Otvivelsaktigt är det emellertid så, att vuxna ibland haft en alltför framträdande roll i det som skulle vara ungdomars möjlighet att realisera egna idéer. Att vissa, men inte alla, distriktsansvariga såg vuxeninblandningen som ett problem har redan

påtalats vid flera tillfällen, och vi ska nu ge några exempel på hur ett Ungdomsinitiativ också kunde gå till.

I vår strävan att intervjua ungdomar fick vi ibland kontakt med vuxna ledare. Det visade sig i dessa fall att Ungdomsinitiativet genomförts på ett annat sätt än vad det var tänkt. Nedan listas några exempel på hur Ungdomsinitiativet tillkommit i de fall vuxna ledare blandat sig i:

- En person som stod angiven som kontaktperson visade sig vara i 30-årsåldern och ansvarig för all verksamhet i föreningen. Hon kunde berätta att det projekt man sökt pengar för varit på gång i flera år men att man inte kunnat finansiera det hela tidigare. Det visade sig också att hon själv varit ansvarig för ansökan, både till idé och innehåll, och att ungdomarnas engagemang i verksamheten begränsades till möjligheten att delta i projektets aktiviteter.
- En annan kontaktperson visade sig vara ordföranden i föreningen, en man i 30-årsåldern. Även här var det fråga om en gammal idé som tidigare inte kunnat realiseras. Projektet hade initierats av föreningsstyrelsen och sedan överförts till ungdomskommittén för genomförande. Här fick således ungdomarna själva planera och genomföra aktiviteten även om idén kom från styrelsehåll.
- En tredje kontaktperson visade sig också vara ordförande i föreningen och i 50-årsåldern. Här hade initiativet och projektansökan kommit ifrån ordföranden själv utan inblandning från ungdomar. Några ungdomar verkade överhuvudtaget inte ha varit delaktiga, förutom som medverkande.

Det bör påpekas att dessa projekt hade en lovvärd målsättning och verkligen var till för ungdomar, men idéerna kom inte från ungdomar, vilket var tanken med Ungdomsinitiativet.

Sammantaget kan konstateras att det inom ramen för Ungdomsinitiativet finns projekt som helt har levt upp till den övergripande målsättningen: de har initierats av ungdomar, genomförts med ungdomar och varit för ungdomar. Emellertid finns

det också projekt som inte initierats av, men väl genomförts med och varit för ungdomar. Slutligen har det också förekommit projekt som varken initierats av eller genomförts med ungdomar – men ändå varit för ungdomar.

NÄR UNGDOMAR SJÄLVA FÅR VÄLJA

Vid en granskning av drygt 100 ansökningar från fem olika distrikt framkom, vilket redovisades i resultatdel II, att socialt umgänge och ökad gemenskap var det projektmål som flest ansökningar gällde. Vid intervjuerna med ungdomarna fanns möjlighet att mer ingående fråga ungdomarna vad de ansåg viktigt att söka pengar för. I många av ungdomarnas berättelser kom ovanstående aspekter också upp, även om umgänge och ökad gemenskap ofta var ett av flera syften. Så var också fallet i det exempel vi redovisar nedan. Att vi valt just detta, motiveras också av att det utgörs av en i idrottssammanhang lite mer ovanlig aktivitet:

Vi vill träna in en revy som ska spelas upp under jullovet. Syftet är att samla in pengar till vårt träningsläger men fram för allt att vi i laget ska få en chans att göra något annat ihop än att bara spela fotboll. På så sätt hoppas vi att lagkänslan och lagmoralen ska stärkas i och med att vi lär känna varandra på ett annat sätt.

Ung man, 25 år

Vi har redan nämnt att många ungdomar tog ett stort ansvar för sin idrott och för sin förening och att detta avspeglades i ansökningarna. Nedan ges ett par exempel på vad vi menar med ett sådant ansvarstagande:

I vår klubb finns ett antal tjejer som har börjat med Volley 2000. Vi ställer då upp som instruktörer till barn mellan sju och tolv år. Detta gör vi för att vi vill att volleybollen ska finnas kvar här i vår stad, vilket den inte kan om det inte kommer nya tjejer och killar hela tiden, eftersom många flyttar härifrån efter skolan. Vi som ska leda Volley 2000 är 15-21 år.

Ung kvinna, 19 år

Vårt mål är att fostra nya juniorspelare, eftersom det inte finns så många juniorspelare i vår sport. Genom att vidga ungdomsverksamheten hoppas vi kunna säkra Sveriges framtid inom Frisbee Ultimate, så att inte sporten försvinner i Sverige.

Ung man, 18 år

Var det då bara aktiviteter för att säkra sportens överlevnad ungdomarna ville ägna sig åt? Vid samtalen med DF:en framförde en ansvarig följande iakttagelse:

Ungdomarna har velat höja sin kompetens och utbilda sig men de har också haft egenvärdet med – och det är jag inte så säker på att de vuxna alltid tänker på. De har utbildat sig – men de har också åkt till Globen och träffat högsta domarbasen till exempel. Det blir ungdomarnas lust till saker och ting som styr.

I kommentaren antyds att ungdomar är bra, i alla fall bättre än vuxna, på att göra saker för dess egen skull, utan att det alltid behöver leda till något nyttigt. Ungdomar gör med andra ord inte bara traditionella aktiviteter, som att utbilda sig och lära sig mer vilket kan liknas vid investeringar för framtiden, utan de gör också sådant som är kul här och nu och som därmed kan sägas ha ett egenvärde.⁷ Kanske kan nedanstående beskrivning av vad några ungdomar ville göra, tjäna som exempel på när egenvärdet styr:

Jag och en kompis satt och kollade på Wakeboardfilmer på Internet, och då såg vi att alla de bästa åkte på sliders (ung. räckle som skateboardare åker på, vår anm.). Då ville vi också göra det. Så vi sökte pengar för att kunna bygga en.

Ung man, 18 år

Att göra något annat än den vanliga aktiviteten, var ett återkommande inslag och kan sannolikt dels förstås mot bakgrund av att medel helst inte skulle gå till ordinarie verksamhet, dels av en önskan hos ungdomarna att göra något annorlunda än de vanligtvis gör – när nu chansen bjuds. Ofta handlar det då om för dem nya aktiviteter, och inte nödvändigtvis helt nyuppfunna sådana. I nästa avsnitt

---

⁷ För en djupare diskussion om investeringsvärden/egenvärden, se exempelvis Engström, Lars-Magnus, *Idrott som social markör*, (Stockholm: HLS Förlag, 1999), s. 38 ff.

görs en något fördjupad granskning av vad som kan bli följden när ungdomar själva väljer aktiviteter.

NÅGOT NYTT ELLER DET GAMLA VANLIGA?

Inledningsvis ställde vi oss frågan om det blir något nytt när ungdomarna själva kommer med en idé om vad de vill göra och också genomför aktiviteten i fråga. Först redovisar vi de distriktsansvariges upplevelser av huruvida Ungdomsinitiativet genererat något nytt. Många menar att projekten inte genererat någon ”ny” verksamhet i egentlig mening, utan aktiviteterna har varit av traditionellt snitt och i ungefär samma form som dem initierade av vuxna. En kommentar från ett distrikt fångar möjligen problematiken: ”Ungdomarna är inte vana att tänka fritt!” Kommentaren antyder att det inte är särskilt troligt att det kan komma något nytt av ett projekt av det här slaget, eftersom förutsättningar för ungdomar att själva få fritt spelrum är begränsade i idrottsrörelsen, och säkerligen inte bara där. Mycket är ledar- och vuxenstyrt i samhället och det är den formen ungdomar är vana vid och inskolade i. Ett par andra kommentar lyder:

Projektet har ej levt upp till målsättningarna. Inget nytt eller annorlunda har kommit av projektet – bara mer av samma sak som de vuxna gör, om ens något överhuvudtaget. Är det vissa som stoppas, som inte får plats i idrottsrörelsen? Vi behöver självrannsaka oss.

Det är svårt att få ungdomar att ’tänka nytt’, bort från tävling och traditionell verksamhet. Ungdomar går ofta i samma spår som de vuxna.

Ovanstående citat antyder också att det är svårt för ungdomar att komma med något nytt. Den distriktsansvarige frågar sig om verksamheten är allt för likriktad – och att de som möjligen har något nytt och annorlunda att komma med inte får utrymme – de kanske helt enkelt inte ”platsar” utan stoppas på vägen.

Ytterligare några synpunkter visar ännu en dimension av Ungdomsinitiativets eventuella möjlighet att resultera i något nytt:

Ungdomar är väldigt bra på att snappa upp vad man får acceptans för och det blir det man gör. Ungdomar gör det som de vuxna redan gjort,

men det viktigaste är kanske inte det utan att de känner att de själva har något att göra.

Ungdomar gör det vuxna gör för att det tror att de behöver det får att få pengar, dock i mer lättsamma former än vanlig vuxenverksamhet.

Dessa citat gör gällande att ungdomar via ansökningarna gör det politiskt korrekta, vilket säkerligen inte är ovanligt vid ansökningar, dvs. de söker medel för sådan verksamhet som de vet går hem och kommer att godkännas. I det sista citatet framkommer dock, att även om ungdomar gör detsamma som vuxna skulle ha gjort så görs det annorlunda ("i mer lättsamma former än vanlig vuxenverksamhet"). Den synpunkten leder fram till nästa del i redovisningen, vilken ska handla om ungdomars syn på om något blir annorlunda när ungdomar genomför aktiviteter utan inblandning av vuxna – och i så fall vad det är som blir annorlunda. Stämmer iakttagelsen att verksamheten blir mer "lättsam"?

I intervjuerna frågade vi ungdomarna om de ansåg att något blev annorlunda när de genomförde aktiviteter på egen hand. De flesta ansåg att så var fallet. På vilket sätt var det då annorlunda? Flera var faktiskt inne på temat "mer lättsam" eftersom de betonade att det då inte blev så allvarligt:

Ja, det är inte lika seriöst när en ungdom håller i det... det blir liksom ett annat lugn... det är inte samma press ... det blir lite mer lek – vilket annars försvinner för tidigt.

Ung man, 18 år

Ungdomar tar inte så himla allvarligt på det hela. När vuxna är med är det så mycket regler, eller i alla fall mer uppstyrt. När ungdomar styr är det lite mer avslappnat.

Ung kvinna, 21 år

Vi försöker styra det så att alla ska ha kul. Det är inte prestation och så... vi ska främst ha kul. Inte tänker vi tvinga de där barnen att träna en massa – vi leker ju!

Ung man, 18 år

De ungdomar vi intervjuat är alla i äldre tonåren eller något äldre. De har hållit på med idrott länge och de flesta är fortfarande aktiva. Sannolikt är de vana vid att den träning de annars bedriver är prestationsorienterad och inte så lekfull, som den möjligen var när de var yngre.

Andra aspekter på vad som var annorlunda när vuxna inte styrde och ställde handlade om att ungdomarna tyckte de blev mer engagerade när de själva höll i aktiviteterna. ”Det blir en annan känsla när man gör det själv”, som en flicka uttryckte det. En pojke menade att ”det är betydligt annorlunda när ungdomar genomför något själva”. Hela processen går snabbare eftersom det inte är lika byråkratiskt, vilket han ansåg både bra och dåligt. Att genomförandet gick snabbare tyckte han var bra, men det var sämre att aktiviteten kanske inte då blev lika förankrad i föreningen. Han ansåg också att formen för genomförandet blev annorlunda eftersom den var mindre strikt; ungdomar har möten på nätet eller de samlas hemma hos någon, istället för i en klubblokal.

Att det inte blir något nytt när ungdomar får välja, som en del distriktsansvariga påtalade, är således inte ungdomarnas erfarenheter av Ungdomsinitiativet.

BÄST OCH SÄMST MED INITIATIVET

Innan vi sammanfattar ungdomarnas erfarenheter av Ungdomsinitiativet, redovisas deras syn på vad som varit ’det bästa’ respektive ’det sämsta’ med projektet. När det gäller vad som inte varit bra, finns inte mycket att framföra eftersom många svarade att ”inget var dåligt”. Någon uttryckte att det varit svårt att formulera en ansökan, och en annan tyckte att stödet från den egna föreningen varit dåligt. Annars tog ungdomar upp sådana aspekter som var kopplade till den specifika aktivitet de sökt pengar för. Synpunkter på vad som var det sämsta var då exempelvis: ”det kom lite folk på vissa träningar”, ”svårt att fånga upp ungdomar efter säsongen”, ”det kom så många som ville prova att det blev lite stressigt”, ”om vi inte kommer igång med det vi vill göra – om vi misslyckas”. När det gällde själva satsningen i sig och upplägget på Ungdomsinitiativet, sågs det enbart som positivt av ungdomarna.

När vi ställde frågan om vad som var det bästa, hade ungdomarna lättare att formulera sig. Flera påtalade det positiva i att de fått möjlighet att göra något på egen hand, och också att de givits chansen att prova något nytt. ”Det har varit en utmaning”, ”Det var roligt och hade inte blivit av om vi inte fått pengar”, ”Att få göra saker man tänkt men inte kunnat”, ”Det blev succe!”, ”Att jag har fått alla tjejer att vilja fortsätta med pingis” – är exempel på ytterligare svar från ungdomarna. Tydligt är att ungdomar som har fått chansen att vara med i

Ungdomsinitiativet, har sett detta som en möjlighet och de har positiva erfarenheter av projektet. På en direkt fråga från oss om de skulle ha gjort på ett annorlunda sätt om de fått möjlighet att börja om, svara merparten av ungdomarna, till skillnad från de distriktsansvariga, nej. Istället var de mycket nöjda med hur deras idéer och tankar hade realiserats.

SAMMANFATTNING

Sammanfattningsvis kan konstateras att de ungdomar vi intervjuat var en homogen grupp så till vida att de hade ett stort idrottsintresse, de var fortfarande aktiva inom minst en idrott och de flesta var eller hade varit idrottsledare. Samtliga som fortfarande gick på gymnasiet följde ett studieförberedande program och av dem som var äldre, var flera i färd med att påbörja vidare studier om de inte redan gick på högskola eller universitet. Alla utom en hade svensk bakgrund.

Vanligtvis hade de fått kännedom om Ungdomsinitiativet genom att en vuxen (deras egen pappa i fem av fallen) berättat om möjligheten att söka pengar. I den bemärkelsen är de utvalda. Endast i undantagsfall verkar ungdomarna ha sökt upp vuxna för att få gehör för sina idéer – och därefter lotsats vidare till DF:en. I de flesta fall var det emellertid först när de informerades om Ungdomsinitiativet, som de, oftast ihop med kompisar eller med en vuxen, började fundera över vad de skulle vilja göra. De ungdomar vi talat med framstår som framåt och drivande och inte sällan har de gjort det mesta själva – i så motto har ungdomsinitiativet verkligen genomförts av, med och för ungdomar. Efter samtal med vuxna ledare som angivits som kontaktpersoner, blir det emellertid tydligt att en del farhågor som inte minst distriktsansvariga framförde besannats: vuxna har ibland tagit alltför stort utrymme vilket sannolikt skett på bekostnad av ungdomars kreativitet och delaktighet.

Ungdomar söker gärna medel för aktiviteter som gagnar den egna idrotten och de uttrycker ett stort ansvarstagande för sin idrott och månar om dess överlevnad. De tar också chansen att göra något nytt, inte nödvändigtvis något som aldrig gjorts tidigare, men något som de vanligtvis inte gör – en annorlunda aktivitet helt enkel. En annan iakttagelse som framkom och som vi finner ett visst fog för, är att ungdomar drivs av lust och gör det som är kul här och nu – utan att det alltid behöver leda till någon särskild ”nytta”.

Att döma av de distriktsansvariges upplevelser av projekten blir det inte mycket nytt, när ungdomar får möjlighet att välja aktiviteter. Det är emellertid inte ungdomarnas egna erfarenheter. Flera framhöll istället att det visst blir annorlunda när vuxna inte är med. Framför allt blir genomförandet inte så prestationsinriktat och seriöst, utan mer avslappnat och lekfullt. Vi vill ju ha kul, var ett uttryck som återkom. Ungdomarna är i stort sett nöjda med hur initiativet har fungerat och de uppskattar möjligheten att få göra något på egen hand, vilket de anser är engagerande och utmanande.

AVSLUTANDE DISKUSSION

INLEDNING

Det övergripande syftet med studien var att med olika metoder och på olika nivåer analysera och diskutera skilda erfarenheter av Ungdomsinitiativet – från idé till aktivitet. Tre aspekter av projektet har varit i fokus: distriktsförbundens arbete, ansökningarnas mål och innehåll samt de deltagande ungdomarnas erfarenheter. Genom att studera projektet från olika perspektiv och på olika nivåer var förhoppningen att bidra med fördjupad kunskap om vilka konsekvenser ett centralt initierat projekt av detta slag kan få samt, inte minst, om villkoren för ungdomars delaktighet inom idrottsrörelsen idag. I detta avslutande kapitel ska vi problematisera och diskutera några av de viktigaste resultaten. Att problematisera, det vill säga att vrida och vända på saker och ting och se dem från olika perspektiv, är en medveten hållning från vår sida. Johan Asplund skriver:

Att problematisera verkligheten är det första steget på vägen till kunskap, och det är ett steg som omöjligt kan överhoppas.⁸

Vår ambition är alltså att ge en eller flera tolkningar till några aspekter som framkommit i studien och därigenom skapa en större förståelse för utfallet av Ungdomsinitiativet. Ambitionen är däremot inte att ge några färdiga svar eller förslag på hur projektet borde ha genomförts, utan istället att resa ett antal frågor som vi finner angelägna att fortsätta diskutera.

UNGDOMSINITIATIVET – SUCCÉ ELLER FIASKO?

Inledningsvis vill vi kort och i mer generella termer beröra något om hur ungdomsinitiativet fungerat rent allmänt. Blev det succé eller fiasko? Vi har medvetet spetsat till frågan även om det gör den svårare att besvara, eftersom den givetvis inte har

---

⁸ Asplund, Johan Om undran inför samhället. (Uppsala: Argos Förlag AB, 1971), s. 117.

ett entydigt svar. Att resultatet skulle liknas vid ett fiasko kan i och för sig avfärdas direkt – om vi bortser från utfallet i något enstaka distrikt där det inte togs ett enda ungdomsinitiativ. Vi skulle däremot kunna benämna det en succé – och det var också så en ung kvinna uttryckte sig då hon berättade om det initiativ hon själv varit ansvarig för – eftersom de allra flesta vi intervjuat är mycket positiva till hela projektet. Inte minst gäller det den uttalade intentionen – att det ska vara av ungdomar, med ungdomar och för ungdomar – som de sympatiserar med. Alla ungdomar vi samtalat med, var också nöjda med vad de åstadkommit och de tyckte på det hela taget att allt hade fungerat bra. Att enbart tala i termer av att projektet varit framgångsrikt och lyckat, blir emellertid inte helt rättvisande. Ett skäl till detta är att många distrikt påtalade att de haft stora svårigheter att nå ut till ungdomar, vilket gjorde att de inte kände sig riktigt tillfreds med projektet. Ett annat skäl är att vuxna ibland varit mer inblandade i genomförandet än vad som varit den ursprungliga idén. Så, även om den gemensamma uppfattningen är att projektiden är mycket god, har det faktiska utfallet inte alltid blivit lika gott. Upplevelsen av att inte nå ungdomarna i önskad utsträckning samt den i vissa stycken alltför framträdande vuxeninblandningen, är alltså aspekter som drar ner betyget för det annars mycket uppskattade projektet. Det är också dessa aspekter vi mestadels kommer att uppehålla oss vid i den diskussion som nu följer. Vilka förklaringar kan då tänkas finnas till att vissa distrikten haft svårt att nå ungdomar?

OM VIKTEN AV ATT KOMMUNICERA PÅ UNGDOMARS VIS

Ofta framhålls att vi lever i ett informationssamhälle. Onekligen finns idag nästan obegränsade möjligheter att både ge och få information. På ett sätt framstår det därför som en paradox att distriktens största problem, var att nå ut med information om Ungdomsinitiativet till berörda ungdomar. Det ter sig dock mindre paradoxalt om man betänker att det förvisso finns större förutsättningar att kommunicera, informera och nå ut med ett budskap, men därmed ökar också risken att viktiga budskap och relevant information drunknar i den allmänna informationsfloran. Är det då detta som varit problemet – att ungdomar inte förmått sälla bland all information som delgivits dem från förbund och föreningar? Vår bedömning är inte att ungdomar överöses med information från idrottsrörelsen, utan istället att informationen stannar på vägen till ungdomarna. Distrikten använde sig av traditionella tillvägagångssätt för att informera om Ungdomsinitiativet, företrädes via förbundens hemsidor eller föreningsutskick. Att

resultatet av detta i många fall blev att ungdomar inte fick kännedom om satsningen, säger något om ungdomars delaktighet – eller brist på delaktighet – i idrottsrörelsen i dag. Informationen hamnade uppenbarligen ofta på kanslier eller i styrelserum, där ungdomar i relativt liten utsträckning än så länge befinner sig, och informationen verkar inte alltid ha förts vidare till de platser där ungdomar de facto finns.

Hur når man då fram till ungdomar? Möjligen skulle det finnas större möjligheter att nå fram om man i högre grad kommunicerade med ungdomar på ungdomars vis, det vill säga via mail och sms. Det framstår som relativt enkelt att samla in mailadresser eller mobilnummer från de ungdomar som har varit med i distriktets Unga ledarsatsningen, till exempel, och därigenom göra ett massutskick. Ett enkelt budskap skulle genom sådana kommunikationsvägar nå ut direkt till målgruppen. Det är tänkbart att några distrikt använde sig av mail och sms för att ge information till ungdomar, men ingen uppgav att så var fallet.

OM VIKTEN AV ATT BLI UPPMÄRKSAMMAD

Sannolikt räcker det emellertid inte med att bara öka kännedomen om olika satsningar, om målet är att nå ut till en bred ungdomsgrupp. ”Vi borde i högre grad ha verkat för att få till stånd personliga kontakter”, var mångas distriktsansvarigas uppfattning, när de ombads ge sin syn på vad som eventuellt kunde ha gjorts annorlunda i projektarbetet. Nästan samtliga av de ungdomar vi intervjuat kan sägas vara utvalda, åtminstone i den bemärkelsen att en vuxen ledare inte bara berättat att det fanns medel att söka utan också uppmanat just dessa ungdomar att söka. Vikten av att få känna sig utvald och att bli sedd, kan säkerligen inte underskattas. Att en vuxen person tror på mig och vill att jag göra ska göra det här, är förmodligen högst motiverande för många ungdomar. Åtminstone har tidigare studier visat att enbart det faktum att ”någon frågade”, är ett starkt skäl till varför unga människor åtar sig att vara ledare.⁹ Att bli tillfrågad innebär att någon annan visar ett förtroende för den tillfrågade, och måhända är ungdomar inte så vana vid att få förtroenden av det slaget. Vilka är det då som får dessa förtroenden?

---

⁹ Redelius, K. (2002).

UNGDOMARNA – EN UTVALD SKARA

De femton ungdomar som intervjuades synes vara en homogen grupp. De är starkt engagerade i sin idrott, är ofta ledare samtidigt som deras aktiva idrottskarriär alltjämt fortgår och de verkade vara ungdomar som gärna tar för sig och är framåt. Underlaget för analysen är visserligen begränsad, men vår tolkning är att inte vilka ungdomar som helst medverkat i satsningen. Att få en personlig kontakt med ungdomar förefaller vara en viktig förutsättning för att de ska nappa på initiativet. Samtidigt får ett sådant förfaringssätt sannolikt konsekvenser eftersom vissa ungdomar och inte andra kan sägas tillhöra de utvaldas skara. Det är högst förståeligt att det är de aktiva, framåt och engagerade ungdomarna som får chansen framför andra, men följderna kan bli att verksamheten blir alltför likformig och statisk. Ett liknande resonemang fördes då erfarenheter från RF:s satsning på Unga ledare belystes.¹⁰ I strävan att hitta lämpliga ungdomar och de som skulle passa, är det tveksamt om det är de mest kreativa och potentiellt oliktankande ungdomarna som får utrymme. Istället är det troligare att de som väljs ut är ungdomar som de vuxna ledare känner igen sig i, och som dels fungerar bra, dels passar in i mönstret.

En uttalad ambition i anvisningarna var att projekten skulle handla om att utveckla verksamheten – och det vi försöker problematisera är huruvida de ungdomar som blir tillfrågade är de som har den största potentialen att svara för denna utveckling – om vi med detta även menar förmågan att tänka i nya banor. En av föreliggande studies frågeställningar handlade just om huruvida det blir något nytt när ungdomar får fria händer, eller om det ändå är de traditionella aktiviteterna som genomförs. Avslutningsvis, ska vi ägna en del utrymme åt att diskutera olika aspekter av vad som sker när ungdomar själva får välja.

---

¹⁰ Redelius, K. (m fl) (2004).

JÄMSTÄLLDHET, INTEGRATION OCH DELAKTIGHET – STOLTA MÅL

I RF:s informationsbroschyr om Ungdomsinitiativet finns anvisningar om vilka slag av projekt som gärna uppmuntras. De med målet att ”bidra till integration, jämställdhet eller ökar ungdomars delaktighet och inflytande” framhålls särskilt. Det är stolta mål som rör stora och komplicerade frågor. Huruvida Ungdomsinitiativet har haft något reellt inflytande och påverkat dessa områden i positiv riktning är svårt att mäta och därmed vanskligt att uttala sig om. Värt att notera är dock att förhållandevis få ansökningar handlade om integration. Det kan bero på att idrotten är integrerad och att frågan därför inte är aktuell. Då finns det istället andra aspekter som är viktigare för ungdomarna; att se till att idrotten fortlever på orten exempelvis. Att inte fler ansökningar hade integration i förgrunden kan emellertid också bero på att frågan inte engagerar ungdomar, åtminstone inte de ungdomar som fick kännedom om Ungdomsinitiativet. Ungdomarna verkade i sina ansökningar antingen vilja värna om sin idrott och se till att de som nu är aktiva sporras att fortsätta, eller också såg de en chans att göra något annorlunda än de idrottsaktiviteter de vanligtvis ägnar sig åt. Många ansökningar var dock inriktade på socialt umgänge/gemenskap. Exempelvis kunde det handla om att öka sammanhållningen i laget genom att göra något roligt ihop för att lära känna varandra bättre. I den bemärkelsen är skillnaden mellan begreppen gemenskap och integration hårfin. Om det med ökad integration avses att förbättra förståelsen och gemenskapen mellan grupper med olika etnisk bakgrund, har vi emellertid i vår genomgång funnit få ansökningar med den uttalade målsättningen.

Ett annat övergripande mål med hela Ungdomssatsningen, var att öka ungdomars delaktighet och inflytande. Det råder ingen tvekan om att många ungdomar fick möjlighet att vara högst delaktiga genom projektet. Inte sällan ansvarade de för genomförandet helt på egen hand. Kan man därmed konstatera att de därigenom ökat sin delaktighet i idrottsrörelsen? Inte självklart, eftersom det beror på vad som menas med delaktighet i det här sammanhanget. Enligt pedagogen Gunnar Sundgren är delaktighet och demokrati begrepp som har en nära anknytning.¹¹ Han

---

¹¹ Sundgren, Gunnar, Kunskap och demokrati (Stockholm: Studentlitteratur, 1996), s. 126.

anser att demokrati inte bara ”ska förstås som formella rättigheter utan också som faktiska möjligheter att kunna utöva dem, reellt kunna påverka sin situation och framtid”. Även andra påtalar att demokratins innebörd handlar om rätten och möjligheten till delaktighet och egen utveckling.¹² Även om ungdomar var högst delaktiga i de projekt de sökt pengar för, framkom vid intervjuerna att en del projekt levtt sitt eget liv, det vill säga de hade inte pågått som en del av utan snarare vid sidan av den vanliga föreningsverksamheten. Att ungdomar haft ett reellt inflytande över ”sitt” projekt, behöver därför inte innebära att de också fått ökat inflytande över sitt idrottande totalt sett. En annan mer övergripande fråga att diskutera i sammanhanget handlar om hur demokratisk idrottsrörelsen kan sägas vara. Varför måste det till ett särskilt initiativ för att ungdomar ska kunna förverkliga sina egna idéer? Idrottsrörelsen är trots allt inte en obligatorisk aktivitet utan en fritt vald fritidssyssla. Borde inte ungdomar kunna påverka och ha ett reellt inflytande över denna fritid, utan att det måste till särskilda satsningar för att så ska bli fallet? Svaren på dessa frågor är inte givna men att de går att ställa borgar för att villkoren för ungdomars delaktighet i idrott måste fortsätta att förbättras.

En annan övergripande fråga som kan vara värd en kort betraktelse, handlar om när man egentligen betraktas som vuxen i vårt samhälle idag. I anvisningarna för Ungdomsinitiativet anges inga åldersgränser, varken nedåt eller uppåt. Det gäller ungdomar kort och gott, och hur länge en individ kan sägas vara ungdom blir därmed upp till distrikten att bestämma. Att en 25-åring söker pengar med hjälp av ett ”vuxenstöd” ter sig därmed helt rimligt, men det säger också en del om villkoren för vuxenblivandet, i samhälle i allmänhet men möjligen även om idrottsrörelsen i synnerhet. Idrottsrörelsen är å ena sidan bra på att tillvarata ungdomar som ledare, vilket leder till att många unga människor utvecklas och blir mer självständiga, å andra sidan verkar många ungdomar och unga vuxna infantiliserats genom att verksamheten i så hög grad är vuxen- och ledarstyrd. Om man inte är ledare har man med andra ord sällan särskilt stort inflytande. Och om idrotten nu för en stund inte är vuxenstyrd, hur blir det då? Är verksamheten och formerna annorlunda när ungdomar själva får välja?

---

¹² SOU 1990:44 Demokrati och makt i Sverige. Maktutredningens huvudrapport.

NÄR UNGDOMAR SJÄLVA FÅR VÄLJA

Titeln på denna rapport är ”När ungdomar själva får välja” och vi ska nu försöka sammanfatta vad som framkommit i studien. Vid intervjuer med ansvariga i distriktsförbunden, ungdomar som deltagit i satsningen och med vuxna ledare framträder en brokig och delvis motsägelsefull bild av vad som blir följden när ungdomar får ”fria” händer att utforma sin idrottsverksamhet. Perspektivet skiftar med andra ord beroende på vem som ger sin syn på saken. Svaret på frågan om något nytt kommer av att ungdomar själva får välja kan därför besvaras med både ja och nej. I det följande för vi upp ett antal ståndpunkter eller tolkningar av Ungdomsinitiativets konsekvenser:

- Ungdomar får inte välja

Ovanstående påstående görs för att ställa frågan om ungdomars val på sin spets. Det går emellertid att hävda att ungdomars val varit högst begränsat eftersom det för det första var stipulerat vad medlen skulle gå till – och vad de inte skulle gå till. För det andra var det vuxna som avgjorde om ungdomarnas val skulle godkännas eller inte och för det tredje kunde vuxna ibland inte hålla fingrarna borta utan sökte medel för Ungdomsinitiativ – trots att inga ungdomar varit delaktiga i valet av aktivitet.

- Ungdomar väljer detsamma som vuxna

Det går att argumentera för att det inte är några nya verksamhetsformer ungdomar väljer att göra. Det kan bero på, vilket några distriktsansvariga hävdade, att ungdomar inte är vana vid att tänka fritt. Det kan också vara en följd av, vilket vi tidigare påpekat, att endast vissa ungdomar får denna valmöjlighet, och att dessa inte är de mest förändringsbenägna. Att det sker en trading och att man söker pengar för traditionella aktiviteter kan också tolkas som ett medvetet val från ungdomarnas sida – det är dessa aktiviteter de vanligtvis gör och som de helst vill fortsätta att göra.

- Ungdomar väljer det vuxna vill att de ska

Ytterligare en tolkning är att vissa ungdomar har en förmåga att snappa upp det som har störst möjlighet att godkännas. Deras val styrs därför mot sådana aktiviteter de anser har störst möjlighet att beviljas medel.

- Ungdomar gör det som är kul

Det går också att hävda att ungdomar tagit chansen och sökt pengar för sådant de gillar och skulle vilja pröva. De är bättre än vuxna på att göra saker för dess egen skull, för att det är kul här och nu, och är inte lika inriktade på att det alltid måste utmytna i något särskilt.

- Ungdomar vill ha socialt umgänge och gemenskap

Mot bakgrund av de analyserade ansökningarna kan man konstatera att det vanligaste målet i ansökningarna var att projektet skulle leda till ökat socialt umgänge och gemenskap. Ungdomar vill vara tillsammans mer helt enkelt.

- Ungdomar vill utveckla sin idrott

Mot bakgrund av de analyserade ansökningarna är det dock vanskligt att uttala sig exakt om vad ungdomar vill göra, eftersom det är så många olika former och aktiviteter som omnämns. I intervjuerna framkom dock ofta en önskan från ungdomarnas sida att utveckla den egna idrotten, och att bidra till att den fortlever.

- Ungdomar vill ha mer lek och mindre allvar

Framför allt formerna blir annorlunda när ungdomar genomför verksamheten. Allvaret och prestationen tonas ner till förmån för det lekfulla, så var åtminstone många ungdomars upplevelse av vad som blir annorlunda när vuxna inte är med.

Ovanstående tolkningar ger en bild, som säkerligen inte är heltäckande, av vad som blir följderna av ungdomars egna val. Sammantaget kan vi konstatera att ungdomar självklart är påverkade av den verksamhet de skolats in i – de har en slags betingad frihet som präglar deras val – men att de ändå gör saker och ting på sitt eget sätt när

de får möjlighet. Det finns därför all anledning att fortsätta med liknande ungdomssatsningar i framtiden och, inte minst, att fortsätta arbetet med att öka ungdomars delaktighet i idrottsrörelsen.

REFERENSER

LITTERATUR

Asplund, Johan, *Om undran inför samhället*, (Uppsala: Argos Förlag AB, 1971).

Engström, Lars-Magnus, *Idrott som social markör*, (Stockholm: HLS Förlag, 1999).

Justitiedepartementet, Regeringsbeslut III, 2 2002-04-25 samt Regeringsbeslut 16, 2003-05-22 samt Regeringsbeslut 26, 2004-06-03.

Lokal idrottsutveckling med stöd ur Allmänna arvsfonden – Slutrapport från Idrottsarbetsgruppen (Ds 2002:43), (Stockholm: 2002).

Patriksson, Göran/Eriksson, Sten/Stråhlman, Owe/Augustsson, Christian, *Utveckling och förnyelse av idrottsverksamhet – En utvärdering av projektverksamheten som fått medel ur Allmänna arvsfonden*, (Göteborg: 2003).

Redelius, Karin, Ledarna och barnidrotten. *Idrottsledarna syn på idrott, barn och fostran*, (Stockholm: HLS Förlag, 2002).

Redelius, Karin/Auberger, Georg/Burger Bäckström, Charlotta, *Ung ledare sökes – En studie av Riksidrottsförbundets satsning på unga ledare*, (SISU Idrottsutbildarna, Idrottshögskolan, Riksidrottsförbundet: 2004).

Riksidrottsförbundet i samarbete med SISU Idrottsutbildarna: Riktlinjer för Ungdomsinitiativ till DF, 2002.

SOU 1990:44 Demokrati och makt i Sverige. Maktutredningens huvudrapport.

Sundgren, Gunnar, *Kunskap och demokrati* (Stockholm: Studentlitteratur, 1996).

ELEKTRONISKA KÄLLOR

Riksidrottsförbundets hemsida: www.rf.se/pli (2005-01-09)

BILAGA 1: FRÅGEFORMULÄR FÖR INTERVJUERNA MED DISTRIKTSFÖRBUNDEN

---

1. Allmänt om ungdomsinitiativet:

- Kan ni berätta om ungdomsinitiativet i ert distrikt?
- Vilken (allmän) uppfattning har ni om projektet?
- Hur upplever ni information från RF om projektet?
- Hur har projektet mottagits i ert distrikt?
- Hur har ni arbetat i ert distrikt med projektet?

2. DF:ens arbete med projektet:

- Vilken information till föreningar/aktiva har utgått från DF?
- Hur har projektet hanterats på DF?
- Vem/vilka har hanterat projekten på DF?
- Vilka resurser har tilldelats projektet av DF?
- Hur mycket pengar och hur mycket tid har man lagt ner på hanteringen av projektet?
- Hur har ansökningarna bedömts (kriterier för bifall/avslag)
- Vem/vilka har bedömt ansökningarna?
- Finns ansökningarna kvar?
- Är ungdomarna registrerade som kontaktpersoner?
- (I förekommande fall: Varför har pengarna inte gått åt?)

3. Utfall i distrikten:

- Hur många ansökningar inkom?
- Hur länge varade projektet (ett år eller flera)?
- Vilka ansökte om stöd (ungdomar/vuxna)?
- Vilka aktiviteter ansökte man om?

4. Erfarenheter av projektet:

- Levde projektet upp till målsättningen?
- Hur har projektet utvärderats i distrikten?
- Vad var det bästa respektive sämsta med projektet?
- Vad har varit lätt? Vad har varit svårt?
- Hade ni hanterat projektet på något annat sätt idag (utifrån era erfarenheter)?
- Om ni hade genomfört projektet idag, hade ni då gjort något annorlunda?

BILAGA 2: FRÅGEFORMULÄR FÖR INTERVJUERNA MED UNGDOMARNA

---

1. Bakgrundsdata:

- Ålder
- Kön
- Idrottserfarenhet
- Ledarerfarenhet
- Föräldrarnas yrke
- Utbildning
- Socioekonomisk status (boende, ägodelar)
- Övriga fritidsaktiviteter

2. Individernas bakgrund:

- Kan du berätta lite om dig själv?
- Hur beskriver du dig själv för andra?
- Vilken idrottserfarenhet har du?
- Känner du till projektet Unga ledare?
- I så fall, deltog du på något sätt?
- Vilken betydelse har Unga ledare haft för ditt engagemang i ungdomsinitiativet

3. Ansökningsförfarandet:

- Hur fick du reda på Ungdomsinitiativet?
- Vem tog initiativ till ansökan?
- Hur arbetade ni fram innehållet i ansökan?
- Har några vuxna varit med i processen och vilken roll hade de i så fall?
- Vilket stöd har ni fått från omgivningen (ledare/förening)?
- Har ni engagerat er i liknande projekt tidigare?
- Varför tror du att just du ansökte om stöd från Ungdomsinitiativet?

4. Genomförandet:

- Var projektet något nytt eller något ni tidigare sysslat med?
- Vilka möjligheter och svårigheter såg ni med ert projekt?
- Vad var det bästa och det sämsta med ert projekt?

5. Utvärdering/efterarbete:

- Med det ni vet idag, hade ni ändå sökt projektmedel?
- Har projektet lett till någon ny verksamhet i föreningen?
- Hade ni gjort på samma sätt idag?
- Har ni några rekommendationer till RF för fortsatta satsningar?